

Økonomiske analyser

Nr. 5 — 1987

**Konjunkturtendensene
for Norge**

**Fylkenes økonomiske
struktur og utvikling**

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå og kommer normalt med 10 nummer i året. Første nummer i året vil inneholde Økonomisk utsyn over året som gikk. Publikasjonen vil ellers inneholde konjunkturten- densene og aktuelle konjunkturtall for norsk og internasjonal økonomi. Kvartalsvise og årlige nasjonalregnskapstall vil bli publisert og kommentert etter hvert som de foreligger. Publikasjonen vil også bringe kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold og oversikter over publikasjoner fra forskningsvirksomheten i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå ønsker videst mulig spredning av data og analyser som offentliggjøres i Økonomiske analyser. Gjengivelse er tillatt uten restriks- joner. Av hensyn til leserne ber imidlertid Statistisk Sentralbyrå om at kilde blir oppgitt – publikasjonsserie og årgang/nummer – og at forfat- terens navn framgår der det er aktuelt. Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Per Richard Johansen, Olav Ljones, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1953 og er i dag organisert i fire enheter:

- o Seksjon for nasjonalregnskap
- o Økonomisk analysegruppe
- o Sosiodemografisk seksjon
- o Seksjon for ressurs- og miljøanalyse.

Statistisk Sentralbyrå har lange tradisjoner som forskningsinstitusjon, og forsknings- og analysevirksomheten har etter hvert fått et betydelig omfang. Virksomheten omfatter blant annet:

- o Nasjonalregnskap
- o Samfunnsøkonomi, makroøkonomiske modeller, konjunkturanalyse, skatteforskning, kryssløpsanalyse og økonomiske studier
- o Befolkningsutvikling, fruktbarhetsstudier, arbeidsmarked og utdanning
- o Naturressurser, energianalyse, arealregnskap, miljøøkonomi, miljø og levekår
- o Petroleumsøkonomi
- o Regional analyse

Økonomiske analyser

Nr. 5 — 1987

INNHold

Side

KONJUNKTURTENDENSENE I NORGE

Hovedbildet	3
Arbeidsmarkedet	10
Utsiktene for oljevirksomheten	15

FYLKENES ØKONOMISKE STRUKTUR OG UTVIKLING

Av Per Schanche	20
-----------------------	----

TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	29
---------------------------------	----

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

KONJUNKURTENDENSENE

Arbeidet med Konjunkturtendensene utføres ved Økonomisk analysegruppe i Statistisk Sentralbyrås Forskningsavdeling. Forespørsler om konjunkturutviklingen i Norge kan rettes til Per Richard Johansen eller Hilde Olsen og om utviklingen i utlandet til Kjell Wettergreen.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet tirsdag 19. mai.

Oversikt over publiseringstidspunkter

Konjunkturoversikter	Utlandet	Norge
- forrige publisering	ØA nr. 3 - 1987 (mars)	ØA nr. 1 - 1987 (januar)
- neste publisering	ØA nr. 6 - 1987 (juni)	ØA nr. 7 - 1987 (august)

KONJUNKURTENDENSENE I NORGE

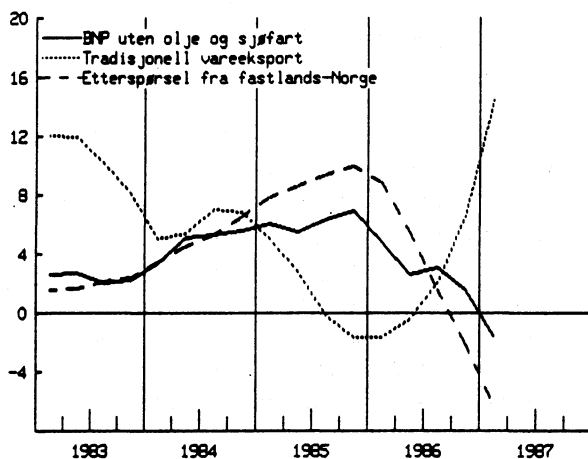
HOVEDBILDET

Det er nå ett år siden norsk økonomi passerte den siste konjunkturtoppen. Mens produksjonsveksten regnet uten oljevirk-somhet og sjøfart fram til 2. kvartal 1986 lå klart over det som har vært den mer langsiktige veksttakten for norsk økonomi, har den det siste året ligget klart under. I 1. kvartal i år kan den underliggende veksttakten endog ha vært negativ, ifølge foreløpige anslag.

Det er innenlandsk etterspørsel, som var drivkraften bak den forutgående oppgangen, som nå gir sterke negative bidrag til produksjonsveksten. Dette gjelder først og fremst privat konsum, der veksttakten har vært negativ gjennom hele det siste året. Men foreløpige anslag for 1. kvartal i år peker mot et underliggende fall også for investeringene. Også offentlig konsum gir reduserte vekstimpulser i forhold til tidligere. Foreløpige anslag tyder imidlertid på at det fant sted et oppsving i eksporten

UNDERLIGGENDE TENDENS

(Vekt fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate.)

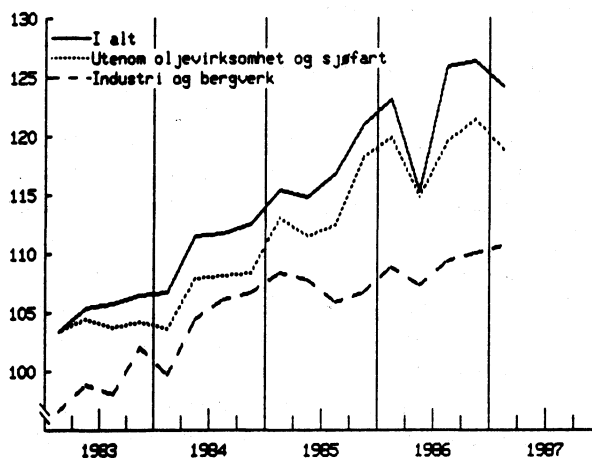
i løpet av vinterhalvåret, men oppsvinget har ikke vært sterkt nok til å motvirke de negative impulsene fra innenlandsk etterspørsel.

Fortsatt fall i privat konsum

Nedgangen i privat konsum gjennom andre halvår 1986 fortsatte i 1. kvartal i år. Nedgangen faller i sin helhet på varekonsumet, men også for tjenestekonsumet viser beregningene avtakende veksttakt gjennom det siste halve året. Det finnes imidlertid få kortidsindikatorer for tjenestekonsumet, slik at tallene der må tolkes med forsiktighet.

For varekonsumet er det fortsatt konsumet av varige forbrugsgoder som avtar sterkest, men i løpet av vinteren har også veksten i det øvrige varekonsumet blitt negativ. Den større bredden som nedgangen i varekonsumet nå har fått, vises bl.a. ved at nedgangen har fortsatt utover vinteren i år, trass i at kjøpet av nye personbiler holdt seg stabilt etter det kraftige fallet gjennom siste del av 1986.

BRUTTONASJONALPRODUKT 1980=100. Sesongjustert.

REGNSKAPSGRUNNLAGET FOR ANALYSEN

De kvartalsvise regnskapstallene for 1984 og 1985 som denne konjunkturrapporten bygger på, er avstemt mot de reviderte årsregnskapstallene som tidligere er publisert i Økonomiske analyser. For 1986 har en ennå ikke foretatt en slik avstemming, men det er utført nye kvartalsvise beregninger med utgangspunktet i den samme type informasjon som har ligget til grunn for årsregnskapet. På grunn av ulikt beregningsopplegg og detaljnivå vil imidlertid beregningsresultatene i de to typene regnskap avvike noe. Byrået vil derfor vente med å publisere detaljerte kvartalsregnskapstall for 1986 inntil de er fullt avstemt mot årstallene. Av den grunn er også denne konjunkturrapporten begrenset til å omfatte hovedtrekkene i den økonomiske utviklingen. En bedømmer det slik at metoden har gitt et tilfredstillende grunnlag for å vurdere forløpet i de hovedstørrelsene som er omtalt; mindre justeringer vil imidlertid kunne oppstå når tallene avstemmes mot årsregnskapet.

En annen grunn til at denne rapporten begrenser seg til hovedbildet er at regnskapstallene for 1986 ble grundig kommentert i forrige utgave av Økonomiske analyser. For utviklingen på arbeidsmarkedet og i oljevirkosomheten, der tallgrunnlaget bare i mindre grad bygger på regnskapstall, har en derimot valgt å ta en full gjennomgang.

ANSLAGENE FOR 1987 OG 1988

Sammen med det reviderte forløpet for 1984-1986 presenteres også et anslag på regnskapet for 1. kvartal 1987. Anslagene er basert på framskrivning av korttidsstatistikk der dette mangler. Slike framskrivinger er ment å gi et "tidlig varsel" om utviklingsretningen for økonomien i det kvartalet som nettopp er passert, og er beheftet med en tilsvarende stor grad av usikkerhet. For å sette disse

anslagene i sammenheng med mulige utviklingsbaner for norsk økonomi framover er det på tilsvarende måte som i Økonomiske analyser nr. 9-1986 foretatt beregninger basert på Byråets makroøkonomiske kvartalsmodell KVARTS. I denne modellen blir en rekke av de økonomiske hovedstørrelsene bestemt av økonometriske relasjoner. Vi har i stor grad akseptert de anslagene modellen har gitt for 1987 og 1988 uten å gripe inn med korreksjoner på grunnlag av annen tilgjengelig informasjon. Det er grunn til å understreke at det ikke har vært mulig å ta hensyn til de reviderte nasjonalregnskapstallene i beregningene, og at dette vil kunne påvirke forløpet til enkelte variable.

Den historiske utviklingen på kvartalsbasis i en del hovedstørrelser og den videre utvikling ifølge analysen er gitt i figurene på side 6 og 7. Figurene viser både de tidligere beregnede og de reviderte vekstratene og anslagene for 1. kvartal 1987 fra kvartalsregnskapet for perioden 1984-1986, anslagene for 1. kvartal 1987 basert på framskrivning av korttidsstatistikk og de modellbaserte framskrivningene for 1987-88. For størrelsene BNP i alt og for fastlands-Norge, sysselsetting, privat konsum, bruttoinvesteringer for fastlands-Norge og tradisjonell vareeksport og -import viser figurene den anslåtte underliggende veksttakt i seriene. Det må understrekes at disse vekstratene ikke er jevnførbare med vekstrater der en regner veksten i forhold til samme kvartal året før, og at det spesielt ikke er slik at gjennomsnittet av kvartalsvekstratene for året gir veksten på årsbasis som resultat. Den underliggende veksten er regnet fra foregående kvartal på grunnlag av sesongjusterte, glattete serier, og er deretter omregnet til årlig rate. For konsumprisene og timelønnsatsene derimot, viser figuren veksten fra samme kvartal året før. For driftsbalansen viser figuren nivået på den sesongjusterte balansen på kvartalsbasis.

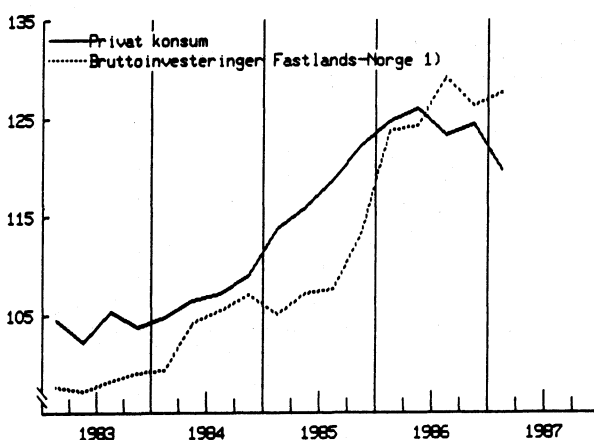
Det klare fallet vi nå kan observere i privat konsum, må først og fremst sees på bakgrunn av at den sterke konsumveksten på hele 17 prosent de to foregående årene i stor grad ble muliggjort gjennom et kraftig fall i spareraten (sparing som andel av husholdningenes disponible inntekter), fra 5,2 prosent i 1984 helt ned til -6,2 prosent i 1986.

Det er trolig flere faktorer som bidro til dette fallet. Blant disse er virkningen av liberaliseringen av kredittmarkedet spesielt viktig for den videre utviklingen, fordi den har ført til større muligheter for en annen langsiktig tilpasning av spareraten enn tidligere. Det at konsumentene i økt utstrekning kan tilpasse kredittvolumet uten krav til forutgående sparing vil kunne endre sporeadferden over livsløpet for yngre generasjoner. Samtidig er det mye som tyder på at også eldre aldersgrupper, som står for en stor andel av husholdningenes sparing, nå sparer en vesentlig mindre andel av sin inntekt enn hva tilsvarende generasjoner gjorde tidligere.

Liberaliseringen av kredittmarkedet de siste årene har gått sammen med en sterk økning i markedsverdien på den eksisterende boligkapitalen. Hvis husholdningene legger stor vekt på sin totale formuesposisjon når de avgjør hvilken gjeldsbyrde de vil påta seg, kan et slikt skifte i de ulike generasjoners tilpasning av fordringer og gjeld over livsløpet slå sterkt ut i spareraten slik den beregnes i nasjonalregnskapet, der sparebegrepet ikke inkluderer formuesgevinster som følge av omvurdering. Endringer både i preferanser og muligheter kan derfor føre til at spareraten i lang tid framover vil forbli klart lavere enn normalnivået på 4 1/2 prosent for den siste 10-årsperioden.

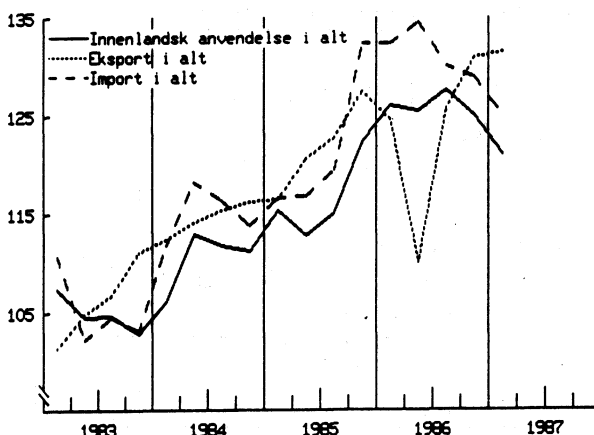
Fallet i privat konsum gjennom det siste året har isolert sett bidratt til en økning i spareraten. De økte gjeldsrentene for husholdningene - sammen med skatteøkninger og stagnasjon eller noe realnedgang i lønns- og næringsinntektene - kan ha gitt fall i

KONSUM OG INVESTERINGER
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

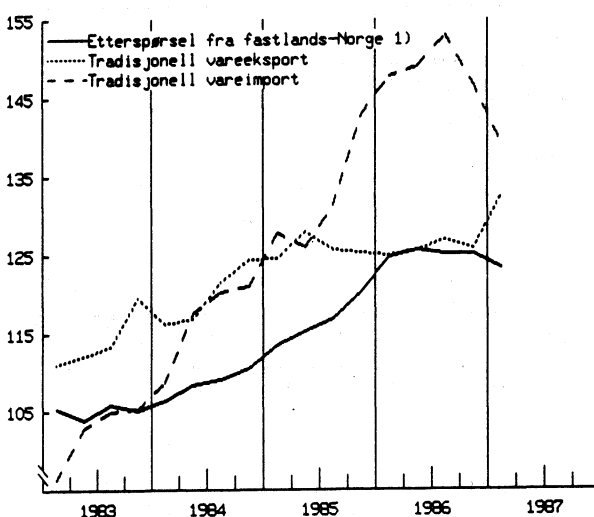

1) Utenom lagerendring.

EKSPORT, IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

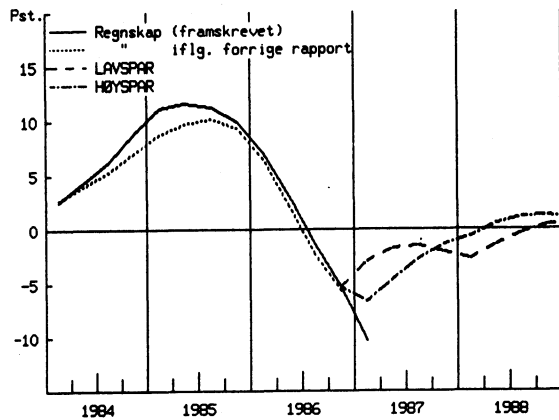
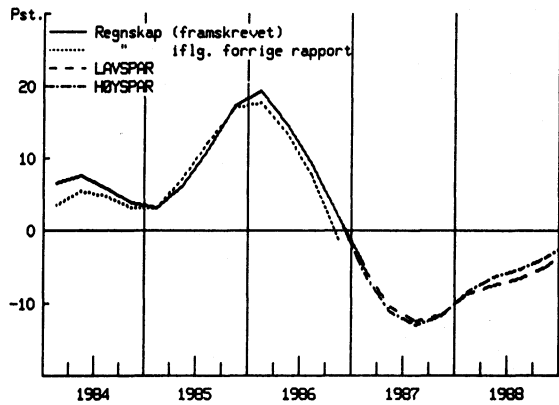
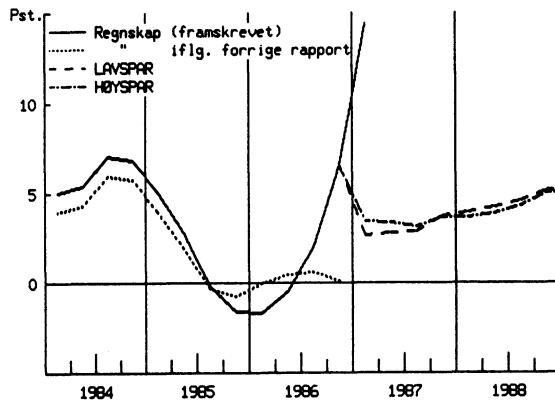
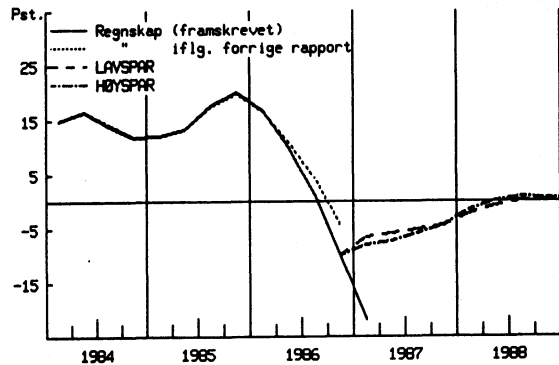
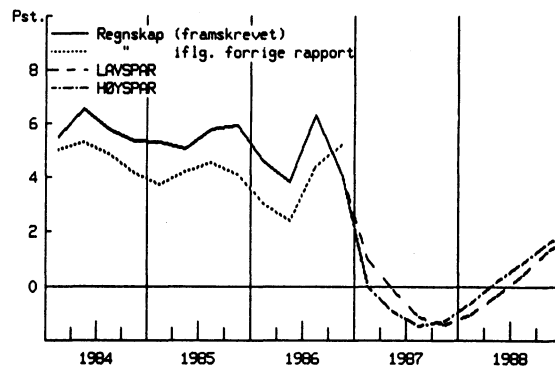
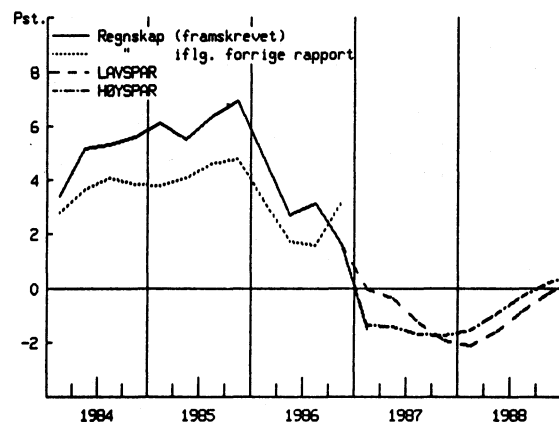
EKSPORT, IMPORT OG ETTERSPORSEL FRA FASTLANDS-NORGE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

1) Utenom lagerendring.

VEKSTUTSIKTENE FOR NORSK ØKONOMI GJENNOM 1987 OG 1988

To mulige forløp

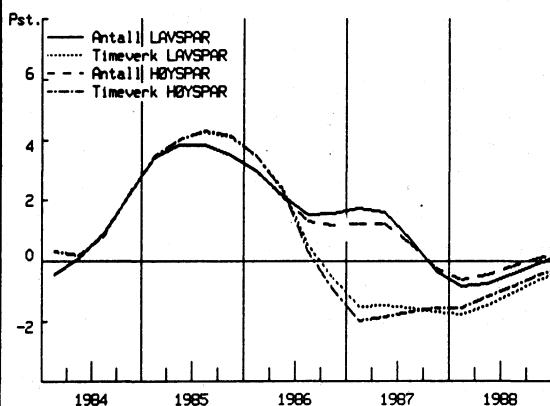
VEKST I PRIVAT KONSUM
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate. 1)VEKST I BRUTTOINVESTERINGER I FASTLANDS-NORGE
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate. 1)VEKST I EKSPORT AV TRADISJONELLE VARE
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate. 1)VEKST I IMPORT AV TRADISJONELLE VARE
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate. 1)VEKST I BNP I ALT
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate. 1)VEKST I BNP I FASTLANDS-NORGE
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate. 1)

1) I glattet sesongjustert serie. Disse vekstratene er ikke jevnførbare med vekstrater regnet i forhold til samme kvartal året for. Gjennomsnittet av kvartalsvekstratene for året gir ikke veksten på årsbasis som resultat.

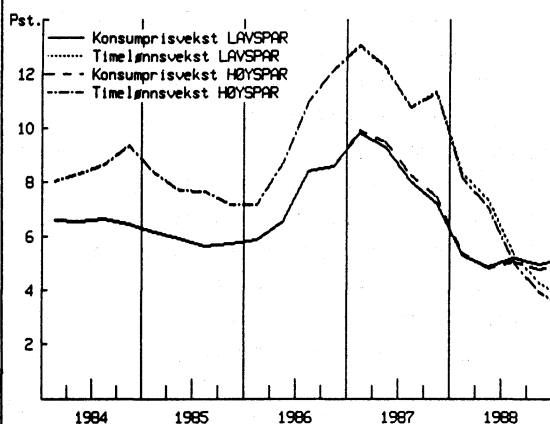

VEKSTUTSIKTENE FOR NORSK ØKONOMI GJENNOM 1987 OG 1988 To mulige forløp

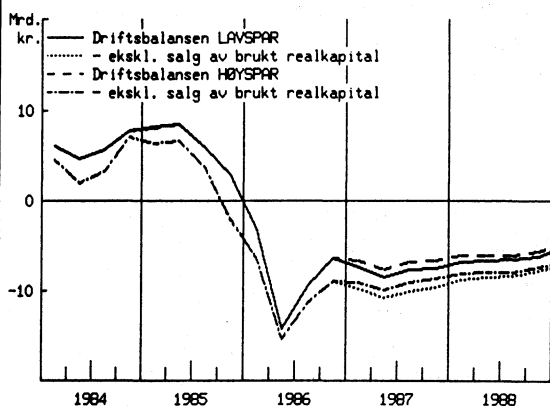
SYSSLESETTINGSVEKST LØNNSTAKERE
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate.

PRIS- OG LØNNSVEKST
Regnet i forhold til samme kvartal året før.

OVERSKUDD PÅ DRIFTSBALANSEN
Sesongjusterte kvartalstall.

husholdningenes disponible realinntekt. Dermed kan husholdningssektoren på kort sikt ha havnet i en gjeldsklemme. Den kan velge å møte situasjonen med synkende realinntekter ved å skjære kraftig ned på konsumet. Utviklingen det siste året kan tyde på at en slik tilpassing i noen grad har funnet sted. Dette vil bedre mulighetene for lavere rentenivå. Alternativt kan husholdningene velge å fortsette å øke sine låneopptak, og dermed bidra til en fortsatt høyt rentenivå og lav sparerate. Dette vil imidlertid bare innebære en utsettelse av en gjeldsklemme.

Disse resonnementene leder fram til et forholdsvis bredt intervall for utviklingen i sparerate og konsum for 1987 og 1988. Av den grunn har vi i analysen av den videre utviklingen lagt oss på to alternativer, HØYSPAR og LÅVSPAR. Alternativet med høy sparerate innebærer en nedgang i konsumet i 1987 på om lag 5 prosent fulgt av en ytterligere nedgang på 1/2 prosent i 1988. Samtidig er det antatt et gradvis fall i rentenivået gjennom de to årene. Alternativet med lav sparerate innebærer en nedgang i konsumet i 1987 på 1-2 prosent fulgt av en noe sterkere nedgang i 1988. I dette alternativet er det antatt uendret rentenivå gjennom 1987 og deretter fall gjennom 1988.

Med utgangspunkt i disse forutsetningene gir analysen som resultat at privat konsum vil fortsette å falle gjennom hele 1987, regnet som endring fra foregående kvartal. I alternativet med høy sparerate blir fallet gjennom 1987 klart sterkere, dette alternativet fanger da også best opp det sterke fallet som følger av det framskrevne regnskapsanslaget for 1. kvartal i år. I løpet av 1987 vil imidlertid det meste av tilpassingen være gjennomført, og alternativet viser utflating og ny vekst i konsumet gjennom 1988. Alternativet med lav sparerate innebærer at fallet gjennom 1987 blir klart svakere enn hva anslaget for 1. kvartal tyder på. Til gjengjeld innebærer dette alternativet at konsumet vil fortsette å falle gjennom det meste av 1988.

Offentlig konsum

Foreløpige regnskapstall for offentlig sektor for 1986 tyder på at veksten i offentlig konsum ble på 3,1 prosent; nesten på høyde med veksten i 1985 og høyere enn budsjettanslagene. Et vekstanslag på 1,6 prosent i 1987 i Revidert budsjett innebærer således en reduksjon av veksten i det offentlige konsumet. I våre beregninger er det vedtatte økonomisk-politiske opplegget for 1987 for offentlig sysselsetting, kjøp av varer og tjenester, skatter, avgifter, stønader og Husbankens lånerammer i prinsippet forutsatt videreført i 1988.

Investeringer

Selv om veksten i bruttoinvesteringene i fastlands-Norge var svært høy i 1986 og sterkere enn tidligere antatt, var veksttakten sterkt avtakende gjennom året og inn i 1987 og den er ventet å fortsette å falle slik at volumet av bruttoinvesteringene er beregnet å bli noe lavere i 1987 enn i 1986. Denne reduksjonen skyldes delvis den svakere produksjons- og lønnsomhetsutviklingen i mange næringer. Anslag fra Statistisk Sentralbyrås investeringstelling for 1. kvartal i år tyder på at industriinvesteringene sett under ett kan bli omtrent uendret i volum fra 1986 til 1987. Store investeringer i tilknytning til Mongstad-utbyggingen bidrar til å holde investeringsnivået oppe, mens et antatt fall i investeringene i annen industri trekker i motsatt retning. Blant annet på grunn av den ventede negative veksten i flere etterspørselskomponenter vil bruttoinvesteringene kunne komme til å fortsette å falle inn i 1988. Ettersom investeringene i mange sektorer, f.eks. i industrien, viser sterke konjunkturbevegelser, vil det imidlertid ikke være unormalt om bruttoinvesteringene i fastlands-Norge fortsetter å være fallende i en periode av 1-2 års varighet.

Mens vi hittil har antatt at boliginvesteringene var i nedgang i perioden 1983-85, viser de nye tallene fra nasjonalregnskapet

at veksten i boliginvesteringene var positiv allerede i 1985 med en økning på 2,9 prosent. Tall for igangsatte boliger tyder på at den sterke veksten i boliginvesteringene i 1986 ikke vil fortsette i inneværende år. Dessuten er det antatt en viss nedgang i omfanget av utbedringsarbeider på eksisterende boligbygg. Beholdningen av boliger under arbeid er imidlertid såpass stor at de lavere igangsettingstallene foreløpig ikke har påvirket veksttakten. Det ser ut til at økningen i boligarealet som har vært observert de to siste årene, har stoppet opp. Høye lånerenter og forholdsvis lav vekst i Husbankens utlån vil også bidra til å redusere byggingen av nye boliger.

Investeringsetterspørselen fra oljevirksohmheten har de siste årene utgjort femteparten av de totale investeringene i Norge. Disse betydelige etterspørselsimpulsene innebærer at ulike baner for oljeinvesteringene ikke bare har betydning for olje- og gassproduksjonen, men i betydelig grad også for produksjonen i verkstedindustrien, deler av bygge- og anleggssektoren samt enkelte tjenesteytende næringer. En mer omfattende oversikt over virkningen på norsk økonomi av ulike investeringsbaner i oljevirksohmheten ble publisert i Økonomiske analyser nr. 2-1987. I de analysene som nå er foretatt av de videre vekstutsiktene for norsk økonomi, er det lagt til grunn en nedgang i bruttoinvesteringene (som ikke må forveksles med påløpte investeringer) i oljevirksohmheten på vel 10 prosent i 1987 og en noe sterkere nedgang neste år. Selv om det blir vedtatt å skyve enkelte prosjekter fram i tid, vil betydningen for produksjonsutviklingen neppe bli stor på såpass kort sikt som vi her betrakter.

Eksport

Eksporten av tradisjonelle varer har i de to siste årene bare vist svak vekst målt i volum. Mot slutten av 1986 og inn i 1. kvartal 1987 tok veksten seg kraftig opp, men betydelige svingninger fra måned til måned gjør det foreløpig vanskelig å si hvor sterk denne oppgangen er. Også den utførte ana-

lysen av utsiktene framover peker mot mulighetene for en viss eksportvekst, men vesentlig lavere enn den antatte veksttakten i 1. kvartal i år. Usikkerheten i eksportanslagene er bl.a. knyttet til at vekstanslagene i flere land har blitt nedjustert i løpet av våren.

Import

Som følge av svakere innenlandsk etterspørsel avtok importen av tradisjonelle varer gjennom andre halvår 1986. Denne utviklingen har fortsatt inn i 1987 og er ventet å fortsette resten av året og inn i 1988. Foreløpige verditall til og med april kan gi inntrykk av at nedgangen har stoppet opp. Flere forhold tilsier imidlertid at tallene må tolkes med forsiktighet. Apriltallet er ennå ikke fordelt på varer, slik at det er umulig å si om det er påvirket av spesielle forhold. Volumnedgangen i 1. kvartal var dessuten så sterk at det ikke kan ventes at denne trenden skal fortsette med uforminsket styrke, slik det framgår når en jevnfører 1. kvartalstallet med våre videre framskrivninger. Det kan også tenkes at importørene allerede kan ha tilpasset lagrene til en ventet etterspørselsreduksjon slik at fallet i importvolumet av den grunn vil avta.

Produksjon

Veksten i bruttonasjonalproduktet målt i faste priser var særlig i 1985 og 1986 noe høyere enn tidligere antatt; h.h.v. 5,4 og 4,4 prosent. Også regnet uten oljevirkosomhet og sjøfart har veksten i bruttonasjonalproduktet vært undervurdert. Ettersom det særlig er 1985-tallet som er oppjustert, markerer dette året seg nå sterkere som et toppår. Veksttakten fra 1985 til 1986 er fortsatt avtakende, men vekstratene er høyere enn hva vi tidligere har lagt til grunn. Særlig falt veksttakten betydelig gjennom 1986, og mye tyder på at den i 1. kvartal i 1987 ble negativ.

En oppjustering av veksten i privat konsum og bruttoinvesteringene i fast kapital i

1985 og 1986 sammen med små endringer i tallene for utenrikshandelen innebærer at veksten i innenlandsk etterspørsel har gitt enda sterkere impulser til produksjonsveksten enn foregående versjoner av nasjonalregnskapene for disse årene har tydet på. Svak utvikling i innenlandske etterspørselskomponenter tilsier at vi fortsatt må regne med et visst fall i samlet produksjon i tiden framover. Virkningen på aktivitetsnivået av den negative veksttakten for de innenlandske etterspørselskomponentene privat konsum og investeringer både i fastlands-Norge og i oljevirkosomheten har ført til at veksten i bruttoproduktet for fastlands-Norge synes å ha stoppet opp og er beregnet å falle gjennom 1987 og inn i 1988. Med den beregnete utviklingen i etterspørselskomponentene kan ikke bruttoproduktet i fastlands-Norge ventes å vende tilbake til en situasjon med null-vekst før mot slutten av 1988. Nedgangen i investeringene vil føre til dempet aktivitet særlig i verkstedindustrien og bygge- og anleggsvirkosomheten. Det samme gjelder konsumvareindustrien med betydelige leveranser til hjemmemarkedet. Når det gjelder tjenesteproduksjonen, er bildet noe mer usikkert ettersom tjenestekonsumet fortsatt ikke har vist klart avtakende veksttakt. Derimot er produksjonen i varehandelen fallende som følge av fallet i privat konsum.

Økt sysselsetting, men nedgang i timeverkene

På grunn av arbeidstidsforkortelsen fra 1. januar 1987 vil utførte timeverk og tallet på sysselsatte utvikle seg svært forskjellig i 1987. Beregningene antyder et underliggende fall i timeverkene gjennom 1987. På årsbasis gir det en nedgang på vel 1 prosent. Tallet på sysselsatte lønnstakere vil imidlertid fortsette å øke med vel 1 prosent på årsbasis. Sammen med en noe sterkere vekst i arbeidsstyrken gir det en svak økning i ledigheten på årsbasis. Økningen kommer i sin helhet i siste halvdel av 1987.

Priser og lønninger

Prisstigningen målt ved økningen i konsum-

prisindeksen fra samme måned året før, har holdt seg høy inn i 1987. Veksttakten vil avta betydelig etter hvert som virkningen av devalueringen og avgiftsøkningene i fjor vår avtar. Ifølge de beregningene som er foretatt, vil prisveksten målt i forhold til samme periode året før, kunne komme ned mot om lag 6 prosent ved årsskiftet, det vil si en prisvekst omtrent på samme nivå som før tiltakene i fjor vår. Denne beregningen tar utgangspunkt at det ikke vil bli gjennomført vesentlige endringer i den økonomiske politikken i månedene framover. Målt som gjennomsnitt fra 1986 til 1987 innebærer dette en prisstigning på vel 8 1/2 prosent.

I år vil økningen i gjennomsnittlig timelønn bli svært høy pga. arbeidstidsforkortelsen som trådte i kraft ved årsskiftet, og bidrar således til en sterk kostnadsvekst. Etter hvert som inflasjonen og virkningen av arbeidstidsforkortelsen avtar og det innenlandske aktivitetsnivået faller, vil presset på arbeidsmarkedet reduseres. Til neste år er gjennomsnittlig timelønnsvekst beregnet å avta betydelig og nå et nivå omtrent som prisstigningstakten mot slutten av året, men på årsbasis viser modellberegningene real-lønnsvekst også i 1988. Dette skyldes at det tar tid før redusert prisstigning fører til reduksjon i lønnsveksten.

Driftsbalansen

Utsiktene for driftsbalansen overfor utlandet avhenger i betydelig grad av endringer i oljeprisene og dollarkursen. I beregningene er det lagt til grunn at OPECs vedtak fra desember om en råoljepris på 18 dollar pr. fat vil holde gjennom 1987, om enn med et visst sesongmessig forløp. På grunn av kvalitetsforskjeller antar en at norsk råolje kan oppnå en pris på 18 1/2 dollar pr. fat. For 1988 er det antatt at oljeprisen nominelt stiger til 19 dollar, også målt som gjennomsnitt. Dollarkursen er forutsatt å avta gradvis gjennom året til 6,40 kroner pr. dollar og deretter holde seg på dette nivået. Forutsetningene må alt i alt sies å være rimelig sannsynlige, men usikkerheten går klart nedover når det

gjelder oljeprisen. De kortsiktige virkningene av lavere oljepris er belyst i økonomiske analyser nr. 9 - 1986.

Med en viss økning i eksporten av tradisjonelle varer og redusert import som følge av lavere innenlandsk etterspørsel samt en svak forverring av bytteforholdet, innebærer det at underskuddet i driftsbalansen blir noe mindre. Reduksjonen er imidlertid langt fra tilstrekkelig for å forhindre fortsatt meget store underskudd på driftsbalansen. For 1987 antyder beregningene et intervall på mellom 27 1/2 og 31 milliarder kroner. Det faktiske resultatet vil imidlertid bli sterkt påvirket av omfanget av inn/utflagging av skip.

ARBEIDSMARKEDET

Den sterke veksten i utførte timeverk som ble innledet i 3. kvartal 1984 ser ut til å ha stoppet opp i løpet av sommeren 1986, og justert for normale sesongvariasjoner og andre tilfeldige avvik har tallet på utførte timeverk ifølge arbeidskraftundersøkelsene AKU holdt seg uendret siden den tid. I første kvartal 1987 lå tallet på utførte timeverk knapt 1 1/2 prosent høyere enn i samme kvartal året før, mens veksten i årsgjennomsnittet for rekordåret 1986 var på mer enn 3 1/2 prosent.

Tallet på sysselsatte personer har derimot fortsatt å vokse de siste kvartalene, selv om veksttakten har flatet noe ut sammenlignet med andre halvår 1985 og første halvår 1986. Dette har delvis sammenheng med at et omslag i etterspørselen etter arbeidskraft gir seg raskere utslag i timeverkene sammenlignet med antall sysselsatte. Dessuten har arbeidstidsforkortelsen ved årsskiftet trolig blitt delvis kompensert i form av økt antall personer. Ifølge AKU var det i 1. kvartal 1987 2.114.000 sysselsatte. Dette utgjorde en økning på 46.000 eller over 2 prosent sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Når avviket mellom veksten i timeverk og sysselsatte fra 1. kvartal 1986 ikke var større, til tross for at den gjennomsnittlige arbeidstid på grunn av arbeidstidsforkortelsen er anslått til å ha blitt redusert med om lag 3 prosent, skyldes det økt bruk av overtid og en tendens til lengre gjennomsnittlig arbeidstid blant deltidsarbeidende kvinner.

Veksten i tallet på sysselsatte i løpet av det siste året har i første rekke funnet sted i bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting. Ifølge foreløpige tall fra arbeidstakerstatistikken lå tallet på sysselsatte i bygge- og anleggsvirksomhet i 4. kvartal 1986 nesten 5 prosent over tallet for samme kvartal 1985. Sysselsettingen i industrien vokste også i 1986, men de siste tallene fra arbeidstakerregisteret tyder på at veksten i denne næringen er i ferd med å avta.

Sysselsettingsveksten i privat tjenesteyting avspeiles i at det særlig er blant ungdom i aldersgruppen 16-19 år og blant kvinner i aldersgruppen 25-54 år at sysselsettingsveksten har vært spesielt sterk det siste året. Sysselsettingsveksten for kvinner og ungdom må også ses i sammenheng med veksten i arbeidsstyrken for disse gruppene. For hele aldersgruppen 16-74 år utgjorde arbeidsstyrken i 1. kvartal 1987 71 prosent av befolkningen. For kvinner i aldersgruppen 25-54 år var andelen kommet opp i nesten 80 prosent etter en sterk vekst i løpet av hele det siste tiåret.

Justert for normale sesongvariasjoner, har den registrerte ledigheten ved arbeidskontorene holdt seg uendret siden inngangen av 1986, men med en svakt synkende tendens. Ved utgangen av april i år var det i alt registrert 31.100 ledige, en nedgang på 4.900 siden april 1986.

På grunn av tiltakende problemer i deler av industrien har imidlertid tallet på permitterte vært noe høyere denne vinteren enn forrige vinter. Samtidig indikerer arbeidskraftundersøkelsene en økning i

tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt, noe som i stor grad kan tilskrives en økning i tallet på ungdom som søker arbeid uten å registrere seg ledige ved arbeidskontorene. Dette var en medvirkende årsak til at AKU-ledigheten i 1. kvartal lå en god del over den registrerte ledigheten, men dette kan også til en viss grad skyldes tilfeldigheter ved utvalget.

Veksten i sysselsettingen har gjort det mulig å foreta en kraftig nedtrapping av arbeidsmarkedstiltakene i løpet av det siste året, uten at det har resultert i noen økning av ledigheten. Ved utgangen av mars var det utenom attføringstiltakene sysselsatt 9.400 personer ved arbeidsmarkedstiltak, en nedgang på 13.200 sammenlignet med mars 1986. Ettersom nivået på tiltakene er kommet under nivået for samme måned i 1982 før opptrappingen startet, må en regne med at nedtrappingen nå er unnagjort.

Tilgangen på ledige plasser har holdt seg på et høyt nivå det siste året og foreløpig har det ikke vært noen tegn til nedgang. Beholdningen av ledige plasser ved utgangen av måneden har tvert imot vist en stigende tendens, årstiden tatt i betraktning. Dette har trolig sammenheng med at de økte behovene for sysselsatte forårsaket av arbeidstidsforkortelsen ikke er dekket opp enda. Ved utgangen av april var det i alt registrert 14.900 ledige plasser, en økning på 2.900 sammenlignet med april i fjor. Mangelen på arbeidskraft har spesielt gjort seg gjeldende blant enkelte kategorier med høyere utdanning, herunder helsepersonell, blant arbeidskraft i mer servicebetonte yrker og blant en del grupper fagarbeidere i industri og bygg og anlegg. Det er i første rekke i Oslo-området, hvor det så å si ikke finnes arbeidsledighet av betydning, at mangelen på arbeidskraft er størst.

På grunn av den svakere veksten i norsk økonomi er det neppe grunn til å vente noen særlig vekst i etterspørselen etter timeverk i tiden som kommer. Når virkningen av arbeidstidsforkortelsen begynner å ebbe ut, vil veksten i antall sysselsatte også avta.

En del av dette vil bli motvirket av en svakere vekst i arbeidsstyrken, men justert for normale sesongvariasjoner, er det grunn til å tro at arbeidsledigheten kan begynne å

vokse svakt utover i andre halvår i år. Det er imidlertid ikke grunn til å vente noen sterk økning av ledigheten i 1987.

UTVIKLINGEN I NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER.
 Prosentvis volumendring i 1985-priser 1)

	Mrd. 1985- kr.	Vekst fra samme periode året før				Underliggende tendens. Årlig rate (regnet fra foregående kvartal) 6)			
		1985	86.2	86.3	86.4	87.1a	86.2	86.3	86.4
Privat konsum 2)	246,3	10,8	3,8	2,0	-2,4	2	-1	-5	-10
Varer	166,5	12,7	2,6	0,3	-5,0	1	-4	-9	-14
Tjenester	71,0	4,6	5,7	5,8	4,2	6	5	4	2
Nordmenns konsum i utlandet ..	15,9	19,4	2,0	4,6	..	*	*	*	*
- Utlendingers konsum i Norge	7,0	9,1	-4,2	-4,8	..	*	*	*	*
Offentlig konsum	92,8	3,1	3,1	3,1	1,7	*	*	*	*
Bruttoinvesteringer (inkl.lager)	121,6	33,3	26,9	2,6	-3,7	*	*	*	*
Oljevirksomhet og sjøfart 3) .	30,3	-23,8	-28,2	-28,2	-50,6	*	*	*	*
Fastlands-Norge	88,7	21,7	19,5	10,9	6,0	15	9	2	-4
Industri og bergverk	12,4	37,1	42,8	19,0	-0,4	29	16	-4	-24
Annen vareproduksjon	15,6	-0,5	0,5	7,0	6,7	-1	4	12	21
Annen tjenesteyting	60,8	24,9	20,0	9,8	7,1	16	9	1	-4
Varelagre (BNP-vekstbidrag) 4)	2,5	(4,9)	(5,0)	(-0,1)	(0,3)	*	*	*	*
Innenlandsk anvendelse	460,7	14,6	9,8	2,4	-2,0	7	1	-6	-13
- ettersp. fra fastlands-Norge .	427,9	11,3	6,9	4,2	0,2	6	2	-2	-6
Eksport 2)	235,4	-5,3	1,9	2,6	9,0	-2	9	15	18
Tradisjonelle varer	75,2	4,0	0,7	-0,8	11,1	0	2	7	14
Råolje og naturgass	85,4	-13,4	9,2	18,7	11,4	7	28	28	17
Skip og plattformer	12,6	-21,9	-16,8	-25,9	..	*	*	*	*
Tjenester	62,2	-3,3	-3,4	-6,1	-5,8	-7	-7	-6	-6
Samlet anvendelse	696,1	7,7	7,2	2,5	1,7	4	4	1	-4
Import 2)	194,3	20,9	8,2	-2,5	-1,6	4	-3	-8	-13
Tradisjonelle varer	123,1	26,3	16,2	2,5	-1,2	10	2	-10	-22
Råolje	2,7	323,3	15,4	-69,7	41,8	*	*	*	*
Skip og plattformer	8,4	54,0	48,6	-45,9	..	*	*	*	*
Tjenester	60,1	-3,7	-8,1	-1,0	-4,6	-6	-4	-3	-8
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	501,8	2,6	6,9	4,5	2,9	4	6	4	0
- uten oljevirk. og u. sjøfart .	393,9	5,9	5,5	2,6	1,5	3	3	2	-1
Oljevirksomhet og u. sjøfart ...	107,9	-9,5	12,0	11,4	7,6	8	18	13	6
Andre næringer	380,6	6,9	2,8	3,9	3,9	3	3	2	0
Industri og bergverk	70,7	5,2	3,1	3,1	6,1	2	3	3	3
Annen vareproduksjon	65,1	6,5	0,8	4,0	9,4	4	6	8	10
Annen tjenesteyting	244,9	7,5	3,3	4,1	1,8	4	2	1	-4
Korr.poster (BNP-vekstbidrag) 5)	13,3	(-0,6)	(2,2)	(-0,8)	(-1,7)	*	*	*	*

1) Se teknisk merknad neste side. 2) Avgrensningen mellom de ulike grupper av varer og tjenester avviker fra inndelingen i årlig nasjonalregnskap/utenriksregnskapet. 3) Inkl. skip, oljeplattformer og plattform-moduler under arbeid. 4) Utenom skip, oljeplattformer under arbeid og plattform-moduler under arbeid. BNP-vekstbidragene er beregnet som differansen mellom lagerinvesteringene i kvartalet og samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 5) Korreksjon for frie banktjenester og visse avgiftsberegninger. BNP-vekstbidragene er beregnet som økningen i posten fra samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 6) Vekst fra foregående kvartal i glattet sesongjustert serie, omregnet til årlig rate. a) Anslag tildels basert på framskrivinger. *) Endringstall blir meningsløse regnet som årlig rate.

PRISINDEKSER FOR MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER

	Prosentvis endring fra samme periode året før				
	86.1	86.2	86.3	86.4	87.1a
Privat konsum	5,9	6,6	8,4	8,7	9,2
Offentlig konsum	5,2	4,3	7,8	9,1	9,3
Bruttoinvesteringer (inkl. lager)	6,6	2,4	3,9	6,5	9,4
Innenlandsk bruk av varer og tjenester.	6,0	5,0	6,9	8,2	9,3
- etterspørsel fra fastlands-Norge	5,7	6,1	8,3	8,7	9,6
Eksport	-16,0	-18,9	-20,6	-17,9	-9,1
- tradisjonell vareeksport	-5,7	-10,7	-7,3	-2,4	1,3
Samlet anvendelse	-1,7	-2,5	-1,6	-0,3	3,0
Import	-1,0	-2,0	1,1	3,4	5,9
- tradisjonell vareimport	1,0	-0,4	1,7	3,5	8,3
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	-2,0	-2,7	-2,6	-1,8	2,0
- uten oljevirkosomhet og sjøfart	7,3	7,8	9,8	10,4	9,5

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSREGNSKAPSTALLENE

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1985 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene. Foreløpig har Byrået bare begrensede erfaringer med å bedømme påliteligheten av beregningene; spesielt endringstall mellom kvartaler bør derfor tolkes med varsomhet.

Basisår og kjeding: Volumtall for 1986 og 1987 er beregnet i 1985-priser, og det er brukt vekter fra dette året. I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes alle størrelser i faste priser med året før basisår. I de årlige nasjonalregnskapene er basisåret 1980. Valg av basisår påvirker fastpristallene og dermed de årlige volumendringstallene (vekstratene). For sammenlikningens skyld er det derfor i alle teksttabeller gitt vekstrater med 1985 som basisår (felles omregningsår). Dette er gjort ved å kjede fastpristallene for årene før 1986 til 1985-priser. Kjedingen er foretatt på kvartalsregnskapets sektornivå.

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongjustert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. Mange av tallseriene viser derfor klare sesongsvingninger. Disse er derfor sesongjustert på det detaljerte regnskapsnivået og er deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirkosomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformer som har vært under arbeid i flere år, regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved uttauingen til feltet.

Offentlig konsum og investeringer: Byrået har foreløpig ikke datamessig grunnlag for å fordele offentlig sektors innkjøp av varer og tjenester over året. Inntil slikt materiale foreligger, har en valgt å fordele disse utgiftene jevnt utover, med en firedel på hvert kvartal. I den grad det faktisk er en vekst i utgiftene gjennom året, vil metoden gi for sterk vekst ved årsskiftene og for svak vekst gjennom året.

UTSIKTENE FOR OLJEVIRKSOMHETEN

OLJE- OG GASSPRODUKSJON

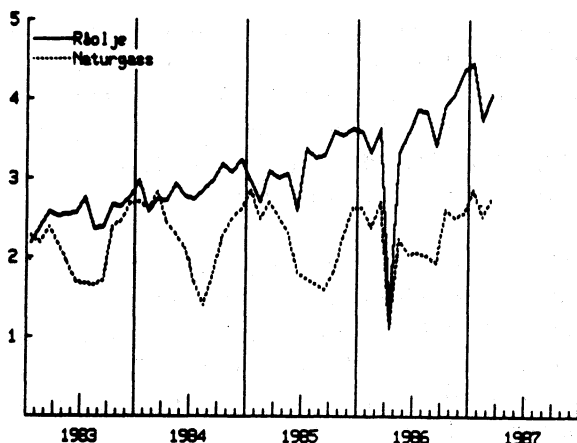
Norsk olje- og gassproduksjon var på 20,5 mill. tonn oljeekvivalenter (toe) første kvartal 1987, en økning på 11,2 prosent fra samme periode i fjor. Oljeproduksjonen økte med 15,9 prosent og gassproduksjonen med 4,9 prosent.

Det ble besluttet å redusere norsk oljeproduksjon fra 1. februar i år med om lag 7,5 prosent i forhold til tidligere vedtatte produksjonsplaner. Vedtaket gjelder foreløpig ut første halvår. I januar 1987 ble det produsert knapt 4,5 mill. tonn olje fra norsk sokkel, som er det foreløpig høyeste tallet for en måned. I forhold til januar er produksjonen i februar og mars redusert med 8 prosent regnet som produksjon pr. dag. Norsk oljeproduksjon i 1. kvartal 1987 lå på samme nivå som produksjonen i 4. kvartal 1986.

Oljeproduksjonen på Statfjordfeltet, som stod for over 60 prosent av norsk oljeproduksjon i 1. kvartal, økte med 3,8 prosent i forhold til samme periode i 1986. Som det største feltet på norsk sokkel har også feltet tatt en stor del av produksjonsinnskrenkningene; oljeproduksjonen i februar

OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

og mars lå nesten 11 prosent under produksjonen i januar.

Oljeproduksjonen på Ekofiskfeltet gikk i 1. kvartal ned med 18,4 prosent i forhold til 1. kvartal 1986. Reduksjonen fra januar til februar/mars var 12,6 prosent.

Ulafeltet, som ble satt i produksjon i siste kvartal i 1986, har økt produksjonen raskt og nådde forventet kapasitet allerede fra årsskiftet 1986/87. Også Ulafeltet er omfattet av reduksjonen i oljeproduksjonen og produksjonen i februar og mars lå om lag 11 prosent under produksjonen i januar.

Gullfaksfeltet som kom i produksjon ved årsskiftet 1986/87, kom opp i en produksjon på om lag 50.000 fat pr. dag i mars 1987.

Gassproduksjonen fra Frigg har begynt å avta. Undersøkelser har vist at de opprinnelige utvinnbare reservene er mindre enn tidligere antatt, og man har derfor valgt å redusere produksjonen. Produksjonen i første kvartal lå mer enn 11 prosent under tilsvarende periode i 1986, men utgjorde likevel 47 prosent av norsk gassproduksjon. Det er grunn til å vente at produksjonen for hele 1987 vil bli redusert tilsvarende i forhold til 1986. En ytterligere nedtrapping kan ventes for neste år.

Gassproduksjonen på Ekofiskfeltet i 1. kvartal ble redusert med 6,4 prosent i forhold til samme periode i fjor. Gassproduksjonen på Statfjord- og Heimdalfeltet, som begge kom i gang i fjor har økt sterkt og utgjorde samlet hele 23 prosent av norsk gassproduksjon i 1. kvartal 1987.

Det kommer ingen nye felt i produksjon i løpet av 1987, men en rekke felt ble satt i produksjon i løpet av 1986 og vil bidra til produksjonsøkning også i 1987. For hele 1987 kan norsk oljeproduksjon bli om lag 48 mill. tonn om produksjonsinnskrenkningene fortsetter også i 2. halvår, en økning på drøyt

13 prosent. Gassproduksjonen kan komme over 28 mill. toe, en økning på om lag 5 prosent. Samlet vil det gi en økning i norsk olje- og gassproduksjon på 6 mill. toe eller 9 prosent.

=====

INVESTERINGER I OLJEVIRKSOMHETEN

=====

I Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse fra 1. kvartal i år er påløpte investeringskostnader til utvinning og rørtransport av råolje og naturgass anslått til 35,2 milliarder kroner i 1987. Det er en mindre økning i forhold til forrige anslag, og innebærer en vekst i verdi på 5 prosent fra 1986. Det betyr at samlet investeringsretterspørsel fra oljevirksomheten i volum blir omtrent uendret fra 1986.

Det er investeringskostnadene i utvinningssektoren som utgjør mesteparten av de samlede investeringskostnadene i oljevirksomheten. Påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren i 1986 ble ifølge tellingen 33 milliarder kroner. Det var en nedjustering på nesten 10 milliarder kroner fra det høyeste anslaget for 1986 som ble innhentet i 4. kvartal 1985. Både anslagene for kostnader til leting og feltutbygging bidro til nedjusteringen av anslaget for 1986.

Det siste anslaget for påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren i 1987 er 34,3 milliarder kroner, en økning fra 1986 på knapt 4 prosent i verdi. Anslag for 1987 ble innhentet første gang i 2. kvartal 1986 og var da 30,3 milliarder kroner, i 3. kvartal ble anslaget oppjustert til 34 milliarder kroner som har vært nivået siden da. Det er anslagene for kostnader til feltutbygging og felt i drift som ble oppjustert, mens en reduksjon i anslaget for letetekostnadene trakk i motsatt retning.

Leting

Kostnadene til leting har blitt kraftig nedjustert både i 1986 og 1987. Det er

fallet i oljeprisen i begynnelsen av 1986 som er hovedårsaken til at leteaktiviteten er blitt betydelig redusert.

Anslaget for 1986 innhentet i 1. kvartal 1987 er 6,7 milliarder kroner. Det er nesten 43 prosent lavere enn anslaget for 1986 innhentet i 3. kvartal 1985. Utførte investeringer i de enkelte kvartaler i 1986 viste relativt små variasjoner; for de tre første kvartalene lå investeringene på omtrent samme nivå og for 4. kvartal omtrent 20 prosent under.

Ser man på noen volumindikatorer for leteaktiviteten på sokkelen, viser de et mer dramatisk forløp mot slutten av 1986. Antall påbegynte borehull gikk jevnt ned fra 12 i 1. kvartal til 6 i siste kvartal 1986. Antall boremeter, som bedre avspeiler utviklingen i påløpte kostnader i 1986, lå på et ganske jevnt nivå de 3 første kvartalene, men tallet for 4. kvartal ble nesten halvert i forhold til kvartalet før. Antall borefartøydøgn, som kanskje best gjenspeiler leteaktiviteten på sokkelen, viser den største reduksjonen. Antall borefartøydøgn i 4. kvartal 1986 lå nesten 60 prosent under samme kvartal året før, og nedgangen fra 1. kvartal 1986 var enda større.

Leteaktiviteten i 1. kvartal 1987 ligger ganske nøyaktig på samme nivå som kvartalet før målt ved alle de nevnte volumindikatorer, noe som altså indikerer mer enn en halvering av aktiviteten fra 1. kvartal 1986.

Anslaget for påløpte letetekostnader for hele 1987 er 4,7 milliarder kroner, noe som tilsvarer en verdinedgang på 30 prosent fra 1986. Også anslaget for 1987 er redusert betydelig fra det første anslaget i 2. kvartal 1986, hele 40 prosent.

Det har skjedd en kraftig reduksjon i leteaktiviteten siden oljeprisfallet tidlig i 1986. I 1985 ble det boret 50 letehull på norsk sokkel, i 1986 var tallet 36. Holder aktiviteten seg fra 1. kvartal uendret resten av året vil det i 1987 bare bli boret

24 letehull.

Feltutbygging

Påløpte investeringskostnader i feltutbygging er anslått til 23 milliarder kroner i 1987, en økning på 5,5 prosent i verdi fra 1986. Feltutbygging utgjør den største delen av påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren, hele 2/3 i 1987. De prosjektene som ble regnet under utbygging i 4. kvartal 1986 er: Ekofisk vanninjeksjon, Gullfaks A, B og C, Oseberg A og B, Øst-Frigg, Tommeliten, Oseberg gassinjeksjon, Troll Øst og Sleipner Øst. Produksjonen fra Gullfaks A-plattformen kom i gang fra undervannsinstallasjoner ved årsskiftet 1986/87.

Investeringer i feltutbygging, som er den delen av oljeinvesteringene som retter seg mest mot landbasert verkstedindustri, har de siste årene vært inne i en kraftig boom. Anslaget for påløpte investeringskostnader for 1987 på 23 milliarder kroner innebærer f.eks. en verdøkning på nesten 140 prosent fra 1983. Vareandelen av investeringskostnadene har ligget på om lag 55 prosent av feltutbyggingskostnadene de senere år, og utgjør 12,6 milliarder kroner av anslaget for 1987.

Selv om anslagene fra investeringsundersøkelsen ikke tyder på noe fall i 1987 for investeringene i feltutbygging, kan situasjonen for verkstedindustrien bli vanskelig mot slutten av året. Det har sammenheng med at det gjennom de ulike fasene i en feltutbygging skjer en vridning i sammensetningen av leveransene. I begynnelsen er det ingeniørtjenester knyttet til planlegging og konstruksjon som er viktige, i midtfasen retter leveransene seg særlig mot byggingen av plattformen, dvs verkstedsprodukter, mens mot slutten av prosjektet vil det igjen være tjenester, blant annet til oppkopling og utprøving, som vil veie tungt.

Det er utbyggingen av Gullfaks og Oseberg som har vært de store prosjektene i den investeringsboomen som nå går mot slutten. I 1987 er det Oseberg A- og Gullfaks C-

plattformene som vil være de største feltutbyggingsprosjektene. Byggingen av dekket til Gullfaks C-plattformen, som er den siste, er i full gang og plattformen ventes tauet ut til feltet i 1989. Troll/Sleipner-utbyggingen vil være de største prosjektene i neste omgang, men leveransene fra verkstedindustrien vil ikke komme før tidlig på 1990-tallet. Selv om andre prosjekter framskyndes, vil ikke investeringene på disse komme før tidligst til neste år, og oppdrag til verkstedindustrien enda et år senere.

Felt i drift

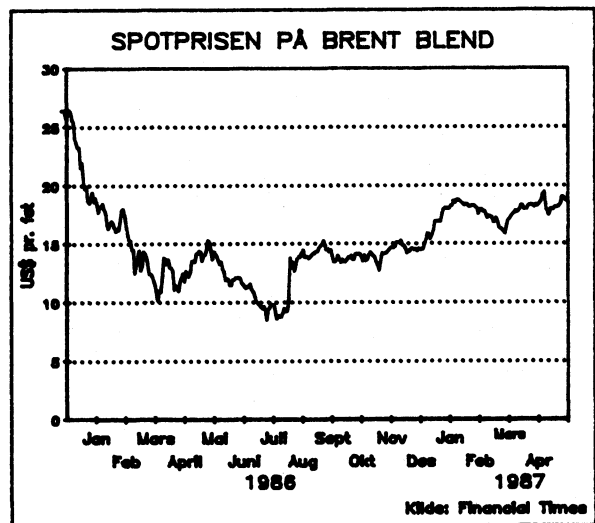
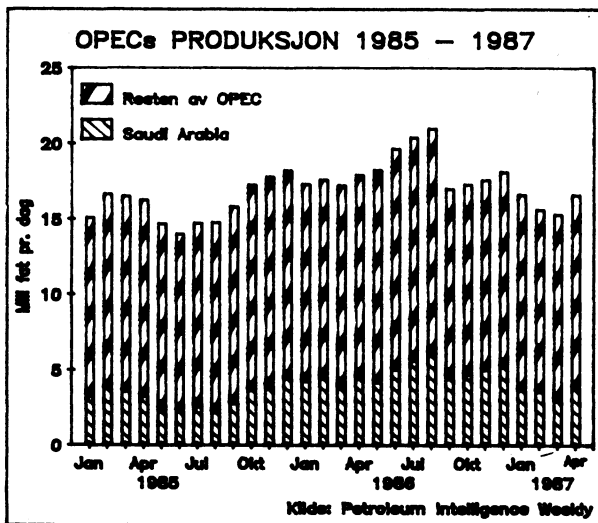
Påløpte investeringskostnader til felt i drift har utgjort omtrent 2 milliarder kroner årlig de senere år. Produksjonsboring er den største posten og har utgjort i overkant av 1 milliard kroner i året. På grunn av økte investeringer på Ekofiskfeltet er anslaget for 1987 vesentlig høyere. Fordi havbunnen under Ekofiskfeltet har sunket, har plattformdekkene kommet så lavt at de ikke lenger ville være sikre ved ekstreme værforhold. I løpet av sommeren skal dekket på de sentrale plattformene på feltet heves. På grunn av denne operasjonen er påløpte investeringskostnader til felt i drift anslått til 4,7 milliarder kroner i 1987.

Rørtransport

Påløpte investeringskostnader i rørtransportsektoren er anslått til knapt 1 milliard kroner i 1987. Det pågår arbeid på rørledningen fra Oseberg til Sture, samt prosjekteringsarbeide på rørledningene i forbindelse med Troll/Sleipner-utbyggingen.

OLJEMARKEDET

Spotprisen for råolje fra Nordsjøen har ligget mellom 16 og 19,50 US\$/fat siden årsskiftet 1986/87. Det var en klar svekkelse av prisen i februar, men OPEC sto i mot presset om å selge olje med rabatter og reduserte heller produksjonen. Den reduserte

tilførselen og bl.a. kaldt vær i store forbruksland presset prisen opp igjen.

OPEC's avtale om å gå tilbake til offisielle salgspriser fra 1. februar 1987 ser altså ut til å ha lyktes. Så langt tyder produksjonstall på at OPEC-landene samlet har overholdt sine kvoter i februar og mars med tildels klar margin. Dette har gitt aktørene i markedet større tiltro til OPEC, og i det siste har det blitt inngått en del langsiktige salgavtaler til fast offisiell pris.

Markedet går nå inn i en periode hvor man normalt kan vente redusert oljeetterspørsel etter vinteren. En kan derfor vente en viss svekkelse av prisen framover, og det er en fare for at dette kan ødelegge den skjøre markedslikevekten som eksisterer og sette i gang et større prisfall.

Det er flere grunner til dette. For det første kan en reduksjon av spotprisen føre til at aktører i markedet starter en spekulasjonsmotivert lagernedbygging og dermed forsterker prisnedgangen. En svekkelse av markedet kan i så fall føre til at OPEC-medlemmene ikke får solgt sin olje til offisielle salgspriser. Man er da avhengige av at de er villige til å redusere sin produksjon. Riktignok tyder erfaringene fra februar i år på at viljen til å holde sammen

er til stede. En utstrakt bruk av skjulte rabatter o.l. kan imidlertid meget fort ødelegge enigheten i OPEC og føre til at også lojale medlemmer bryter ut, og da kan en ny priskrig fort bryte ut.

Et beslektet problem for OPEC er hvilke forskjeller det skal være mellom de enkelte kvalitetene av råolje; de såkalte "differensialene". Disse forskjellene er fastsatt av OPEC, men forskjellig utvikling i etterspørselen etter de enkelte oljeproduktene kan føre til at noen kvalitetene ikke lar seg selge til de offisielle salgsprisene.

Det synes likevel rimelig å anta at OPEC vil klare å forsvare sin offisielle salgspris på 18 US\$/fat gjennom sommerhalvåret samtidig som spotprisene vil ligge noe under dette nivået på grunn av sesongmessig lavere etterspørsel. Dersom prisen holder seg oppe gjennom sommeren, kan en vente at OPEC vil kunne selge sine fastsatte kvoter til offisiell salgspris når den sesongmessige lageroppbyggingen igjen starter til høsten. Enkelte venter faktisk et så stramt marked at prisene kan gå noe opp.

Utsiktene for oljemarkedet på mellomlang sikt har derimot ikke blitt endret i vesentlig grad de siste månedene. Veksten i forbruket av oljeprodukter i OECD-området er anslått til 2,3 prosent i fjor av IEA. For

1987 er anslaget på forbruksøkningen betydelig lavere, ca. 1 prosent. Dette er tall det knytter seg stor usikkerhet til på grunn av mangelfull statistikk om lagerhold hos forbrukere.

Virkingen av prisedgangen i fjor på tilbudet av råolje er også beskjeden. Produk-

sjonen av råolje utenfor OPEC er ventet å gå noe opp i 1987, til tross for reduksjoner i land som samarbeider med OPEC offisielt eller uoffisielt: Norge, Mexico, Egypt, Oman og Malaysia. Det har imidlertid skjedd en betydelig reduksjon i leteaktiviteten på verdensbasis som kan gi redusert produksjon på lenger sikt.

FYLKENES ØKONOMISKE STRUKTUR OG UTVIKLING

av

Per Schanche

FYLKESFORDELT NASJONALREGNSKAP

Fylkesfordelt nasjonalregnskap (FNR) er datagrunnlaget som er brukt for beskrivelsen og analysen i denne artikkelen. Nasjonalregnskapet er et omfattende regnskapssystem som gir en løpende statistisk beskrivelse av norsk økonomi. I det fylkesfordelte nasjonalregnskapet er nasjonalregnskapets tall for produksjon, vareinnsats, konsum mv. brutt ned på fylker. Statistisk Sentralbyrå har hittil laget slike regnskaper for årene 1965, 1973, 1976, 1980 og 1983. 1983-regnskapet er nylig ferdig og noen hovedresultater ble presentert i Statistisk ukehefte nr. 10, 1987.

Ved utarbeidelsen av regnskapet fylkesfordes produksjon og anvendelse for om lag 300 vare- og tjenestegrupper. I regnskapet blir det altså beregnet hvor mye fylkene produserer av de ulike vare- og tjenestegruppene og hvor mye som brukes til vareinnsats, bruttoinvesteringer, privat og offentlig konsum. Bruttoproduktet blir også beregnet for om lag 160 produksjonssektorer innenfor næringsvirksomhet og 18 sektorer innenfor offentlig forvaltning. Bruttoproduktet blir for hver sektor videre fordelt på komponentene kapitalslit, merverdiavgift, andre indirekte skatter, subsidier, lønnskostnader og driftsresultat.

Resultatene blir publisert i to kryssløpstabeller som viser henholdsvis tilgang og anvendelse for ialt 39 produksjons- og sluttleveringssektorer og 37 vare- og tjenestegrupper i hvert fylke. Fylkesfordelingen

er foretatt ved hjelp av forskjellig næringsstatistikk og andre regionale datakilder, se Meidem og Thu (1985). De ulike datakildene som er brukt har store kvalitetsmessige forskjeller, noe som medfører at regnskapets kvalitet varierer fra næring til næring. Enkelte tjenesteytende næringer er bl.a. dårlig dekket av regional primærstatistikk. Noe av regnskapets styrke er at konsistensen med regnskapstall på nasjonalt nivå er ivaretatt.

I FNR er noe av den økonomiske aktiviteten lagt til et konstruert ekstrarfylke. Dette gjelder bl.a. produksjonsvirksomhet som oljeutvinning, forsvaret og lufttransport og dessuten eksport og import. De viktigste grunnene til at disse virksomhetene ikke er fordelt på ordinære fylker er enten at virksomheten foregår utenfor Fastlands-Norge eller at datagrunnlaget for fylkesfordeling er mangelfullt.

Bruken av FNR som datagrunnlag i regionale kryssløpsmodeller har vært økende de siste årene, se Stokka (1986). Stadig flere fylkeskommuner bruker slike modeller som redskap i planleggingen. Regnskapet er også den viktigste datakilden for Byråets modell REGION, se Skoglund (1980). REGION er en regionaløkonomisk analysemodell som gir beregningsresultater for alle landets fylker ut fra gitte forutsetninger om den økonomiske utviklingen på nasjonalt nivå.

Vi skal i denne artikkelen bl.a. utnytte regnskapstallene til å belyse den regionale utviklingen over tid. Det knytter seg imidlertid en del problemer til en slik bruk av regnskapet. Siden dette datamaterialet

bare foreligger for enkelte, mer eller mindre tilfeldig utvalgte år, gir tallene ikke en tilfredsstillende sammenhengende beskrivelse av tidsutviklingen. Regnskaps-tallene utarbeides dessuten bare i løpende priser, slik at de ikke gir mulighet for å dekomponere strukturelle endringer på pris- og volumendringer. Videre er tallseriene i noen grad påvirket av at det er foretatt mindre løpende forbedringer i beregnings-metoder og bruk av primærdatakilder i de ulike regnskapsårgangene. Regnskapstallene gir likevel en grov indikasjon på den økonomiske utviklingen fordelt på fylker.

=====

FYLKENES ØKONOMISKE STRUKTUR

=====

I denne artikkelen vil vi konsentrere opp-merksomheten om den delen av den økonomiske aktiviteten som foregår i Fastlands-Norge. Virksomhet som i FNR er plassert i ekstra-fylket er for det meste holdt utenfor. Bruttonasjonalproduktet (BNP) var i 1983 på 402 milliarder kroner, av dette hadde ekstrasfylket en andel på 26,1 prosent. Hovedgrunnen til denne relativt høye andelen er at oljevirkksomheten i Nordsjøen er lagt til ekstrasfylket. Landets private og of-fentlige konsum var i 1983 på henholdsvis 193 milliarder og 78 milliarder kroner. Ekstrasfylkets andeler var her på henholdsvis

Tabell 1. FYLKENES ANDELER AV FOLKEMENGDEN OG NASJONALREGNSKAPSSTØRRELSER 1983
Prosentvis fordeling¹.

	Middelfolke- mengde 1983	Brutto- produkt	Privat konsum	Offentlig konsum
Østfold	5,7	5,2	5,4	4,7
Akershus	9,2	8,0	8,5	7,4
Oslo	10,9	21,7	16,4	18,7
Hedmark	4,5	3,7	4,2	4,1
Oppland	4,4	3,3	4,2	3,8
Buskerud	5,3	5,0	5,4	4,4
Vestfold	4,6	3,7	4,3	3,8
Telemark	3,9	3,7	3,7	3,6
Aust-Agder	2,3	1,8	1,9	1,9
Vest-Agder	3,4	3,0	3,2	3,0
Rogaland	7,6	8,3	7,7	6,2
Hordaland	9,6	8,6	8,8	8,7
Sogn og Fjordane	2,6	2,0	2,1	2,5
Møre og Romsdal	5,8	5,0	4,9	5,3
Sør-Trøndelag	6,0	5,4	6,1	6,1
Nord-Trøndelag	3,1	2,3	2,7	3,2
Nordland	5,9	4,6	5,3	6,0
Troms	3,6	3,0	3,3	4,2
Finnmark	1,9	1,5	1,8	2,4
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Ufordelt virksomhet er holdt utenfor.

Kilder: Folkemengdens bevegelse 1983. Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1983.

4,5 prosent og 16,8 prosent. Ekstrafylkets private konsum inneholder bl.a. nordmenns konsum i utlandet, mens tilsvarende del av offentlige konsum omfatter i hovedsak forsvarrets virksomhet.

Bruttoproduktet i et fylke er definert som summen av verdien av de varer og tjenester som produseres i fylket i løpet av året (bruttoproduksjon) fratrukket verdien av alle anvendte råvarer, vedlikeholdsutgifter m.v. (vareinnsats). Bruttoproduktet gir et sammenfattende uttrykk for verdiskapingen i fylket. Summeres bruttoproduktet i alle fylker, sammen med næringsvirksomhet som

ikke er fylkesfordelt, framkommer BNP.

I tabell 1 er fylkenes andel av folke mengden stilt opp sammen med fordelingen av tre sentrale størrelser fra fylkesfordelt nasjonalregnskap 1983. Grunnlaget for fylkesfordelingen av BNP er produksjonens lokalisering, privat konsum er lagt til det fylke hvor varen eller tjenesten er omsatt, og offentlig konsum er fordelt etter forvaltningens lokalisering.

Tabellen viser, ikke overraskende, at Oslo har en vesentlig større andel av verdiskaping og forbruk enn av befolkningen.

Tabell 2. BRUTTOPRODUKT ETTER NÆRING I FYLKENE 1983
Prosentvis fordeling¹

	Næring						Sum
	1	2	3	4	5	6	
Østfold	5,1	28,1	12,9	37,7	2,6	13,7	100,0
Akershus	3,2	17,4	11,0	52,2	3,3	12,9	100,0
Oslo	0,1	16,5	7,6	60,5	7,5	7,9	100,0
Hedmark	13,7	18,7	13,1	36,1	3,5	14,9	100,0
Oppland	11,2	17,7	16,4	35,4	3,6	15,7	100,0
Buskerud	5,1	31,4	11,7	36,8	2,5	12,6	100,0
Vestfold	4,8	23,3	11,8	41,9	3,0	15,1	100,0
Telemark	4,5	31,7	14,1	33,3	2,7	13,6	100,0
Aust-Agder	5,1	20,7	21,5	34,4	2,9	15,3	100,0
Vest-Agder	3,1	28,3	13,6	37,7	3,4	13,9	100,0
Rogaland	6,3	26,9	14,6	39,3	2,5	10,4	100,0
Hordaland	3,9	20,4	14,7	43,4	4,0	13,6	100,0
Sogn og Fjordane	11,6	19,3	18,2	30,2	3,4	17,2	100,0
Møre og Romsdal	9,0	19,4	14,2	38,7	3,1	15,5	100,0
Sør-Trøndelag	5,3	15,7	14,1	45,5	5,9	13,6	100,0
Nord-Trøndelag	15,4	19,3	11,0	31,0	4,0	19,2	100,0
Nordland	7,6	14,7	19,6	36,5	4,2	17,5	100,0
Troms	7,6	11,9	13,1	44,8	5,3	17,3	100,0
Finnmark	8,5	16,7	16,1	33,6	6,9	18,4	100,0
Sum hele landet ²	5,1	20,5	12,7	44,5	4,4	12,9	100,0

¹ Kilde: Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1983. Næringer: 1. Primærnæringer.
2. Industri og bergverksdrift. 3. Kraftforsyning, Bygge- og anleggsvirksomhet.
4. Privat tjenesteyting. 5. Stats- og trygdeforvaltningen. 6. Kommuneforvaltningen.
² Ekstrafylket holdt utenfor.

Oslos andel av BNP er dobbelt så høy som Oslos andel av folkemengden. Noe av bakgrunnen er den omfattende nettoinnpendlingen til Oslo. Det er også grunn til å anta at verdiskapingen pr. sysselsatt i Oslo ligger over landsgjennomsnittet. Utenom Oslo er det bare Rogaland som har en høyere andel av BNP enn av folkemengden. Typiske "utkantfylker" hadde relativt lave prosentandeler av BNP sammenlignet med folkemengden.

Relativt høye andeler av det private konsumet finner vi bl.a. i Oslo, Buskerud og Sør-Trøndelag. Dette gjenspeiler delvis at disse fylkene har sentrale handelsfunksjoner, fordi konsumet registreres i det fylket hvor konsumvaren eller -tjenesten er omsatt. "Utkantfylker" har stort sett høyere andeler av både privat og offentlig konsum enn av bruttonasjonalproduktet. Dette er spesielt tydelig for fylkene fra Nord-Trøndelag og nordover. I 1983 hadde disse fylkene høyere andeler av det offentlige konsumet enn tilsvarende andeler av folkemengden. Dette forholdet henger bl.a. sammen med at disse fylkene har en relativt betydelig del av det offentlige konsumet finansiert ved hjelp av statlige overføringer.

Den videre framstilling i artikkelen vil konsentrere oppmerksomheten om bruttoproduktet. Tabell 2 viser fordelingen av bruttoproduktet i fylkene på 6 næringer. De klare forskjellene mellom de ulike fylkers næringsstruktur er stort sett som forventet. De fylkene som har størst del av verdiskapingen innenfor primærnæringene er foruten innlandsfylkene Hedmark og Oppland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag. Industri og bergverksdrift er mest dominerende på Østlandet og Sør-Vestlandet, særlig for fylkene Østfold, Buskerud, Telemark, Vest-Agder og Rogaland.

Oslos næringsstruktur er i en særstilling. Nesten 2/3 av verdiskapingen i dette fylket finner sted i privat tjenesteyting, mens bruttoproduktet innenfor primærnæringene er ubetydelig. Sentralforvaltningens lokalisering til Oslo gir seg utslag i landets

høyeste prosentandel innenfor stats- og trygdeforvaltningen. Oslo har også landets laveste bruttoproduktandel innenfor kommuneforvaltningen. En viktig årsak til dette er antakelig at befolkningskonsentrasjon gir stordriftfordeler i lokalforvaltningen.

Andre fylker med relativt høy andel av verdiskapingen innenfor privat tjenesteyting er foruten Oslo og Akershus, fylker som inneholder landsdelssentra. Dette gjelder Hordaland, Sør-Trøndelag og Troms. Det er grunn til å bemerke Finnmarks høye andel for stats- og trygdeforvaltningen. Kommuneforvaltningen har relativt stor samfunnsøkonomisk betydning for alle de 4 nordligste fylkene.

=====

FYLKENES ØKONOMISKE UTVIKLING

=====

Tabell 3 inneholder fylkesfordelte tall for beregnet bruttoprodukt i løpende priser i de tre regnskapsårene 1965, 1976 og 1983. Av tabellen går det fram at den ufordelte næringsvirksomheten har økt sin andel av BNP fra 14 prosent i 1965 til hele 26 prosent i 1983. Grunnen til dette er først og fremst den økte aktiviteten i oljevirksomheten i Nordsjøen.

Hovedinntrykket fra tabell 3 er en relativt stor grad av langsiktig stabilitet i den fylkesvise fordelingen av økonomisk virksomhet. Halvparten av fylkene har om lag samme andel av landets samlede verdiskaping (når vi ser bort fra ufordelt produksjonsvirksomhet) i 1983 som i 1965. De fylkene som har hatt den klart sterkeste økonomiske veksten har vært Akershus og Rogaland. Oslo har fått redusert sin andel av bruttonasjonalproduktet, men vi ser at denne utviklingen er bremsert noe opp i siste del av perioden. Når det gjelder Rogaland, er det grunn til å se den sterke veksten som et resultat av ringvirkningene fra oljevirksomheten.

Tallene viser ellers at det først og fremst er enkelte Østlandsfylker som har hatt en

Tabell 3. BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER FYLKE
1965, 1976 og 1983¹

	Verditall (mill.kr.)			Prosentvis fordeling		
	1965	1976	1983	1965	1976	1983
Østfold	2 704	7 728	15 344	5,6	5,3	5,2
Akershus	2 292	10 044	23 737	4,8	6,9	8,0
Oslo	12 287	32 111	64 612	25,6	22,1	21,7
Hedmark	1 826	5 517	11 147	3,8	3,8	3,7
Oppland	1 596	5 008	9 916	3,3	3,4	3,3
Buskerud	2 411	7 989	15 009	5,0	5,5	5,0
Vestfold	2 094	5 829	10 941	4,4	4,0	3,7
Telemark	2 322	6 149	11 092	4,8	4,2	3,7
Aust-Agder	781	2 489	5 486	1,6	1,7	1,8
Vest-Agder	1 359	4 320	8 947	2,8	3,0	3,0
Rogaland	2 841	10 562	24 656	5,9	7,3	8,3
Hordaland	4 076	12 772	25 563	8,5	8,8	8,6
Sogn og Fjordane	971	3 077	5 925	2,0	2,1	2,0
Møre og Romsdal	2 178	7 325	14 794	4,5	5,0	5,0
Sør-Trøndelag	2 536	7 847	16 019	5,3	5,4	5,4
Nord-Trøndelag	1 016	3 363	6 704	2,1	2,3	2,3
Nordland	2 601	6 816	13 814	5,4	4,7	4,6
Troms	1 198	3 994	8 983	2,5	2,8	3,0
Finmark	850	2 260	4 607	1,8	1,6	1,5
Sum	47 939	145 201	297 295	100,0	100,0	100,0
Ufordelt	7 908	25 508	104 903			
Hele landet	55 847	170 709	402 198			

¹ Kilder: Regionalt nasjonalregnskap 1965, Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1976 og 1983. 1965-regnskapet er utarbeidet etter gammelt nasjonalregnskapssystem. På grunnlag av definisjonsendringer mv. i det nye regnskapssystemet er de tilbakegående nasjonalregnskapstallene seinere betydelig revidert. De regionale regnskapstallene fra 1965 er imidlertid ikke revidert og derfor bare i begrenset grad sammenlignbare med tallene fra 1976 og 1983.

svakere økonomisk vekst enn landet som helhet. I tillegg til Oslo gjelder dette Vestfold og Telemark, og i noen grad Østfold. Fylkene på Sørlandet, Vestlandet og i Trøndelag har enten konstante eller økende andeler av bruttonasjonalproduktet. Nord-Norge har en avtakende andel i første del av perioden og konstant andel i siste del. Tallene tyder på at Troms har hatt en mer

positiv utvikling enn de to andre fylkene i Nord-Norge.

I regionale analyser og framskrivninger blir ofte regionenes sammensetning av næringer med ulikt vekstpotensiale brukt som en viktig forklaringsfaktor for økonomisk vekst. Vi skal bruke den såkalte shift-share-teknikken for å analysere utviklingen

i fylkenes bruttoprodukt fra 1973 til 1983. Metoden går i korthet ut på å isolere to typer av årsaker til at en region får en økonomisk utvikling som avviker fra landet som helhet: enten ved at regionen i utgangspunktet har en annen nærings sammensetning enn landet som helhet, eller ved at de enkelte næringer i regionen utvikler seg forskjellig fra landsgjennomsnittet. Den første årsaken kan kalles strukturkomponenten og den andre årsaken skiftkomponenten. Strukturkomponenten vil bidra positivt til den økonomiske veksten i en region dersom regionen har et relativt stort innslag av næringer med sterk vekst på nasjonalt nivå, mens skiftkomponenten vil bidra positivt dersom næringene i regionen gjennomgående vokser sterkere enn landsgjennomsnittet. Et eksempel på anvendelse av shift-share-metoden er gitt i Isaksen (1984). En av svakhetene ved metoden er at beregningsresultatene i noen grad avhenger av næringsinndelingen i analysen.

Tabell 4 viser resultatene av shift-share-beregninger for bruttoproduktet i fylkene. Beregningene bygger på regnskapstall for årene 1973 og 1983 for 27 næringssektorer. Tabellen viser fylkenes totale bruttoproduktvekst i forhold til landet som helhet og fordelingen på skift- og strukturkomponent. Skiftkomponenten er videre fordelt på 6 næringer. Tabellen viser f.eks. at Finnmark har hatt en samlet bruttoproduktvekst fra 1973 til 1983 som er 1,8 prosentpoeng høyere enn landets vekst. Videre ser vi at skiftkomponenten har bidratt positivt med 8,0 prosentpoeng, mens strukturkomponenten har bidratt negativt med 6,2 prosentpoeng i dette fylket. Tolkningen av dette er at dersom alle næringssektorene i Finnmark hadde hatt samme vekst som landet som helhet, ville vekstraten for samlet bruttoprodukt i fylket vært 6,2 prosentpoeng lavere enn veksten i bruttonasjonalproduktet. Industri og bergverksdrift i fylket vokser raskere enn landsgjennomsnittet, bidraget til skiftkomponenten er på 4,5 prosentpoeng.

Av tabell 4 går det fram at skiftkomponenten

gir det klart viktigste bidraget til at et fylkes vekst avviker fra landsgjennomsnittet. Skiftkomponenten har for de aller fleste fylker en høyere tallverdi enn strukturkomponenten. Det har altså funnet sted en betydelig regional omfordeling av de enkelte næringer i denne perioden.

For de fylkene hvor den samlede veksten er størst - Akershus, Rogaland og Troms - skyldes dette store bidrag fra skiftkomponenten. For Rogalands vedkommende kommer veksten til tross for at næringsstrukturen i fylket i 1973 hadde lavt vekstpotensiale. Strukturkomponenten for Vestfold er landets laveste, dette er en viktig forklaring til at dette fylket har hatt en svak vekst i bruttoproduktet i denne perioden. Oslo utmerker seg med lav skiftkomponent og høy strukturkomponent. Uten en omfattende forskyvning av næringsvirksomhet fra Oslo til resten av landet, ville hovedstaden hatt en betydelig sterkere økonomisk vekst.

Et nærmere inntrykk av hvordan den regionale omfordelingen har utviklet seg i de ulike næringer får vi ved å se på den næringsfordelte skiftkomponenten i tabell 4. Det går her fram at det er bergverksdrift og industri og privat tjenesteyting som har gitt de største bidragene til omfordelingen. Dette kommer delvis av at dette er de største næringsgruppene i de fleste fylker.

Innenfor næringsgruppen industri og bergverk har fylkene Østfold og Vestfold svakest vekst. Isaksen (1984) viser at industrien i 70-årene har vært inne i en regional desentraliseringsperiode. Dette kommer bl.a. fram ved at det er påvist en økning av sysselsettingen i spredtbygde områder og tilbakegang i storbyområder. Brutttoproduktutviklingen i industrien gir i vår analyse negative skiftkomponenter for Oslo og Sør-Trøndelag og positive skiftkomponenter for alle fylker på Sør- og Vestlandet, som etterspørselen fra oljevirkomheten i Nordsjøen i første rekke har rettet seg imot. Andre årsaker til geografisk omfordeling av industrien er utbyggingen av transportnett, lettere tilgang på arealer og

Tabell 4. VEKSTEN I BRUTTOPRODUKTET 1973-1983 I FYLKENE I FORHOLD TIL LANDSGJENNOMSNITTET
Totalt og fordelt på skift- og strukturkomponent¹.

	Differanse mellom nasjonal vekst og fylkets vekst 1973-1983									
	Vekst- indeks. Hele landet = 100	I alt	Struk- tur- kompo- nent	Skift- kompo- nent	Skiftkomponent fordelt på nærings					
					1	2	3	4	5	6
Østfold	94,5	-5,5	-5,5	0,0	-0,2	-5,8	-0,5	6,1	0,2	0,2
Akershus	137,4	37,4	3,9	33,5	-0,8	2,1	0,1	32,3	-0,3	0,0
Oslo	89,1	-10,9	7,5	-18,3	0,0	-4,6	3,1	-14,1	-1,5	-1,2
Hedmark	96,1	-3,9	-2,4	-1,5	1,3	1,0	-0,3	-5,2	1,1	0,7
Oppland	92,5	-7,5	-0,2	-7,2	0,6	-1,9	-2,3	-5,1	0,8	0,7
Buskerud	93,1	-6,9	-1,2	-5,8	-0,1	4,8	-9,0	-2,2	0,9	-0,1
Vestfold	79,8	-20,2	-9,4	-10,8	-0,9	-11,4	-0,5	1,4	0,3	0,3
Telemark	95,5	-4,5	1,7	-6,2	-0,5	3,0	-10,1	0,1	0,2	1,2
Aust-Agder	107,9	7,9	-5,9	13,7	-0,6	4,6	8,5	0,2	0,0	1,0
Vest-Agder	104,1	4,1	-1,7	5,8	-0,3	13,2	-7,0	0,5	-0,4	-0,3
Rogaland	128,2	28,2	-5,3	33,4	0,8	7,1	6,8	17,4	0,1	1,3
Hordaland	97,3	-2,7	-1,1	-1,6	0,6	1,8	-0,2	-2,6	0,1	-1,3
Sogn og Fjordane	102,5	2,5	-2,5	5,0	-0,8	6,5	-8,5	2,6	1,0	4,2
Møre og Romsdal	103,4	3,4	-8,5	11,9	-0,7	3,0	-0,9	9,0	1,1	0,3
Sør-Trøndelag	96,8	-3,2	2,9	-6,2	1,3	-3,8	3,0	-4,5	-0,6	-1,7
Nord-Trøndelag	102,3	2,3	-3,5	5,8	2,5	5,1	-7,2	0,3	1,3	3,8
Nordland	93,5	-6,5	-1,6	-5,0	-1,2	-2,7	2,0	-4,1	1,1	0,0
Troms	115,9	15,9	-1,6	17,5	-1,0	5,8	-1,0	9,2	2,1	2,4
Finnmark	101,8	1,8	-6,2	8,0	-1,6	4,5	0,2	-0,1	2,6	2,4

¹ Kilde: Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1973 og 1983.

Næringer: 1. Primærnæringer. 2. Industri og bergverksdrift. 3. Kraftforsyning, Bygge- og anleggsvirksomhet. 4. Privat tjenesteyting. 5. Stats- og trygdeforvaltningen. 6. Kommuneforvaltningen. Ufordelt virksomhet er ikke medregnet.

arbeidskraft utenfor byene og den regionalpolitikken som har vært ført.

Akershus' sterke vekst fra 1973 til 1983 får sitt hovedbidrag fra skiftkomponenten for privat tjenesteyting. Denne veksten har delvis kommet på bekostning av Oslo. Rimelige forklaringer er bedre kommunikasjonsmuligheter og økende knapphet på arealer i Oslo. Dessuten har Akershus hatt en sterk befolkningsvekst i denne perioden, mens befolkningen i Oslo har blitt redusert. Den private tjenesteytingen i Akershus har

dermed fått et større befolkningsgrunnlag. Fylkene Rogaland, Møre og Romsdal og Troms har også relativt høye bidrag fra skiftkomponenter innenfor privat tjenesteyting.

Perioden 1973-83 er kjennetegnet ved en sterk generell vekst i offentlig forvaltning. Tall fra nasjonalregnskapet viser f.eks. at over 80 prosent av sysselsettingsveksten har kommet i denne næringen. I tabell 4 går det fram at både stats- og trygdeforvaltningen og kommuneforvaltningen viser klare tegn til geografisk desentra-

lisering. Oslo og Sør-Trøndelag har avtagende andeler for begge næringene, og Hordaland har omtrent konstant andel for stats- og trygdeforvaltning og avtagende andel for kommuneforvaltningen. Blant de fylkene som har hatt den sterkeste veksten innenfor offentlig forvaltning finner vi Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark. Hovedinntrykket er likevel relativt stabile andeler og at de fleste fylkene har hatt sterk vekst i disse sektorene. Tabell 4 viser relativt moderate fylkesvise omfordelinger innenfor primærnæringene. Resultatene er bl.a. påvirket av at jordbruket i denne perioden hadde en noe sterkere bruttoproduktvekst enn fiske. De betydelige skiftvirkningene fra kraftforsyning og bygge- og anleggsvirksomhet skyldes i hovedsak større utbyggingsprosjekter i de to registreringsårene.

Hvilke konklusjoner kan vi så trekke når det gjelder framskrivninger eller prognoser som baserer seg på informasjon om gjennomsnittlig vekstevne for ulike næringer? Et vanskelig punkt i en slik analyse er å bestemme hvordan omfordelingen i den enkelte næring vil skje. Analysen i denne artikkelen tyder på at det er viktig å prøve å anslå en slik skiftkomponent. En innfallsvinkel kan være å ta utgangspunkt i den historiske utviklingen. Det faglig mest forsvarlige må likevel være å prøve å trekke inn variable som kan forklare regional omfordeling.

=====

OPPSUMMERING

=====

Formålet med denne artikkelen har vært å belyse fylkenes økonomiske struktur og

utvikling ved hjelp av datamaterialet fra det fylkesfordelte nasjonalregnskapet. Vi har i artikkelen vist at økonomisk aktivitet har et annet regionalt fordelingsmønster enn det befolkningen har. Fylkenes næringsstruktur og konsumsammensetning viser også store forskjeller.

Fra 1965 til 1983 er Akershus og Rogaland de fylkene som har hatt sterkeste økonomisk vekst. Det har foregått en langsiktig forskyvning av økonomisk virksomhet fra Oslo til Akershus og fra Østlandet til Agder/Rogaland. Ellers er hovedinntrykket at det er relativt små forskjeller mellom de ulike fylkenes totale vekst. På tross av de omfattende næringsmessige endringene som har funnet sted i norsk økonomi i denne perioden, har det regionale fordelingsmønsteret totalt sett vært relativt stabilt. Vi har analysert næringsutviklingen i fylkene ved hjelp av shift-share-teknikk. Disse beregningene viser en stor grad av fylkesvis omfordeling innenfor de enkelte næringssektorene. Industri og bergverksdrift og privat tjenesteyting er de to næringene med størst forskjeller mellom fylkene når det gjelder økonomisk vekst. Vi finner sterke tendenser til et mer desentralisert fordelingsmønster i industri og offentlig forvaltning. Når det gjelder privat tjenesteyting er bildet mer sammensatt.

Datagrunnlaget for denne artikkelen går fram til 1983 og fanger derfor ikke opp utviklingen fra de siste årene. Data fra andre kilder, bl.a. Arbeidskraftundersøkelsene, indikerer imidlertid klart at den økonomiske veksten har vært mer geografisk konsentrert de siste årene enn i tiåret 1973-1983.

=====

REFERANSER

=====

Isaksen, A. (1984): Industrierbeidsplasser i Bygde-Norge: Hva skjedde i 1970-åra? NOU 1984:21B Vedlegg til utredning om statlig næringsstøtte i distriktene. Bygdeutvalget.

Meidem, F. og A. Thu (1985): Det norske nasjonalregnskapet. Dokumentasjonsnotat nr. 21. Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1980, beregningsmetoder og datakilder. Interne notater fra Statistisk Sentralbyrå 85/23.

Skoglund, T. (1980): REGION. En modell for regional kryssløpsanalyse. Artikler fra Statistisk Sentralbyrå nr. 122.

Stokka, A. (1986): Utvikling og bruk av regionale plan- og analysemodeller i Norge - en kort historisk oversikt. Publisert i rapport fra seminaret "Modellutvikling for kvantitative analyser av regionale utviklingstrekk", arrangert av Rådet for forskning for samfunnsplanlegging i januar 1986.

TABELL- OG DIAGRAMMEDLEGG

Innhold	Side
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1: Olje- og gassproduksjon	1*
Tabell B2: Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse	1*
Tabell B3: Industriproduksjon - produksjonsindeksen	1*
Tabell B4: Ordretilgang - industri	2*
Tabell B5: Ordreserver - industri	2*
Tabell B6: Lagerbeholdning	3*
Tabell B7: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	3*
Tabell B8: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer	3*
Tabell B9: Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	4*
Tabell B10: Boligbygging	4*
Tabell B11: Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks	4*
Tabell B12: Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	4*
Tabell B13: Timefortjeneste	5*
Tabell B14: Konsumprisindeksen	5*
Tabell B15: Engrospriser	5*
Tabell B16: Utenrikshandelen - verditall	6*
Tabell B17: Utenrikshandelen - indekser	6*
Diagrammer	
Olje- og gassproduksjon	7*
Produksjonsindeksen	7*
Ordreindeksen - industri	8*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	9*
Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	9*
Arbeidsledighet og sysselsetting	10*
Antatte og utførte investeringer i industrien	10*
Lager	10*
Detaljomsetning m.v.	10*
Lønninger	11*
Konsum- og engrospriser	11*
Utenrikshandel	11*
C. INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET	
Tabell C1: Produksjon av råolje på norsk sokkel	12*
Tabell C2: Produksjon av naturgass på norsk sokkel	13*
Tabell C3: Leteaktivitet på norsk sokkel	14*
Tabell C4: Påløpte kostnader til leting etter olje og gass på norsk sokkel	15*
Tabell C5: Påløpte investeringskostnader til feltutbygging på norsk sokkel	15*
Tabell C6: Råoljepriser pr. fat	16*

	Side
D. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET	
Tabell D1: Bruttonasjonalprodukt	17*
Tabell D2: Privat konsum	17*
Tabell D3: Offentlig konsum	17*
Tabell D4: Bruttoinvesteringer	17*
Tabell D5: Eksport av varer og tjenester	18*
Tabell D6: Import av varer og tjenester	18*
E. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET	
Tabell E1: Sverige	19*
Tabell E2: Storbritannia	19*
Tabell E3: Forbundsrepublikken Tyskland	19*
Tabell E4: Frankrike	19*
Tabell E5: USA	20*
Tabell E6: Japan	20*

1*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1982	1983	1984	1985	1986	1986/1987					
						Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar
Råolje	2.0	2.6	2.9	3.2	3.5	3.9	4.1	4.4	4.5	3.8	4.1
Naturgass	2.1	2.1	2.3	2.2	2.3	2.6	2.5	2.6	2.9	2.5	2.8

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.
Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1982	1983	1984	1985	1986	1986/1987					
						Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	100	102	105	107	108	109	109	109	110	110	112
Bergverksdrift 1)	99	114	111	115	124	124	140	121	112	121	116
Industri	97	96	102	105	107	107	110	107	108	109	109
Kraftforsyning	112	127	121	118	111	111	99	112	126	115	125
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	103	110	117	118	119	120	122	121	122	123	123
Konsum	99	100	102	104	104	105	102	105	106	106	107
Investering 2)	117	112	162	174	175	174	179	172	172	174	186
Vareinnsats i bygg og anlegg	102	101	100	104	109	110	113	108	107	113	113
Vareinnsats ellers	95	92	93	94	94	93	94	95	96	97	97

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1984	1985	1986	1986					
				Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Industri ialt	5.3	2.5	1.6	0.7	1.0	1.6	2.3	1.7	6.8
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	-1.8	-0.8	1.7	0.5	1.7	4.6	3.0	1.5	9.8
Tekstilvarer, bekledd.v., lær mv.	0.8	2.9	-1.0	-2.3	-2.1	-3.3	-3.4	-6.0	0.6
Trevarer	0.0	1.4	2.1	1.5	1.2	0.7	0.7	0.6	8.5
Treforedling	19.4	3.7	-1.3	-2.9	0.7	3.4	3.7	1.8	6.2
Grafisk produksjon og forlagsv.	3.7	2.1	2.7	3.3	2.9	2.3	2.6	2.0	5.9
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	16.9	1.0	-0.4	-6.5	-6.6	-5.5	1.4	1.9	5.5
Mineralske produkter	-6.8	7.2	9.6	9.3	8.2	8.9	5.7	4.7	7.5
Jern, stål og ferrolegeringer	8.2	1.0	-5.7	-4.5	-1.3	0.3	0.4	-1.2	0.7
Ikke-jernholdige metaller	0.6	-3.1	1.8	2.7	4.0	4.2	2.0	3.6	8.5
Metallvarer	3.1	5.2	3.7	3.1	3.2	5.0	5.2	3.3	7.8
Maskiner	15.9	8.2	3.0	3.5	1.1	0.3	0.3	0.5	5.7
Elektriske apparater og materiell	4.7	8.1	5.8	6.9	7.5	8.5	9.2	8.3	14.1
Transportmidler	-6.1	-3.2	-2.0	-2.6	-1.9	-1.7	-1.3	-1.7	3.6
Tekn. og vitensk. instr. mv.	3.6	3.7	4.7	3.8	-0.2	-0.1	1.0	-0.5	5.8
Industriproduksjon ellers	5.2	7.9	6.2	10.5	10.0	6.8	0.6	-3.1	2.5

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

2*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B4: ORDRETLGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1986	-----1985-----				-----1986-----				1987
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	189	215	233	210	231	246	226	228	211	215	216	199	236
For eksport	195	237	239	218	207	275	245	228	199	224	237	213	262
Fra hjemmemarkedet	181	185	225	199	259	213	213	215	222	208	198	167	192
Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	198	224	231	220	245	239	227	213	199	235	222	223	216
For eksport	218	243	246	228	263	259	237	227	209	225	235	241	232
Fra hjemmemarkedet	133	158	181	193	183	171	206	164	161	266	189	157	166
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	147	168	200	203	193	206	199	201	202	201	196	212	206
For eksport	164	213	231	224	230	214	252	227	212	265	205	213	246
Fra hjemmemarkedet	141	150	188	194	174	214	173	189	195	187	186	209	185

1) Ikke sesongjustert

TABELL B5: ORDRERESERVER - INDUSTRI

Ordreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1986	-----1985-----				-----1986-----				1987
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordreserver i alt	182	221	258	228	264	249	259	260	239	218	227	229	231
For eksport	189	259	247	186	265	231	249	244	185	168	189	201	196
Fra hjemmemarkedet	172	172	272	282	263	273	271	279	308	280	275	265	274
Produksjon av metaller:													
Ordreserver i alt	127	141	132	116	151	140	130	107	121	117	117	107	127
For eksport	152	167	151	127	176	161	148	120	137	121	127	123	149
Fra hjemmemarkedet	63	71	81	85	85	86	81	72	77	104	91	66	70
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordreserver i alt	169	175	222	249	199	224	230	234	251	250	248	247	259
For eksport	187	202	260	305	240	256	265	278	295	316	302	307	335
Fra hjemmemarkedet	161	164	205	225	181	210	215	215	233	221	224	222	227

3*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B6: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Verdiindekser. 1982=100.

	1983	1984	1985	1986	1984				1985				1986			
					4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Industri og engroshandel:																
Lager i alt:	90	87	86	86	87	88	84	87	85	86	82	89	87			
Norskproduserte varer:																
For innenlandsk bruk	101	96	94	95	96	97	91	95	93	94	86	100	99			
For eksport	74	72	73	67	75	75	72	79	67	68	65	70	66			
Importerte varer:																
Lager i alt	90	87	86	89	83	86	85	81	90	89	92	88	88			
Industri:																
Lager i alt	87	84	81	80	83	83	83	80	79	79	78	84	80			
Lager av egne produkter	86	83	82	79	83	84	83	83	78	81	77	79	78			
Lager av råstoffer	89	87	80	84	82	81	83	75	80	77	80	93	87			
Lager etter vare:																
Jern og stål	86	79	84	79	76	92	82	82	78	80	78	82	77			
Andre uedle metaller	57	59	62	60	71	68	59	60	60	59	55	62	62			
Tre- og treforedl.prod.	93	86	79	75	75	85	81	77	72	78	78	75	68			

TABELL B7: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer.

	1983	1984	1985	1986	1985				1986				1987	
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv		
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:														
Kvinner	32	28	28	24	27	24	39	23	23	23	31	17	24	
Menn	37	36	26	18	34	23	26	19	20	16	19	18	28	
Totalt	69	64	54	42	61	46	65	42	42	40	50	36	52	

Tallet på sysselsatte¹: 1945 1970 2014 2086 1991 2007 2009 2049 2068 2098 2072 2106 2114

¹ F.o.m 1986 inkluderes også familiearbeidere med ukentlig arbeidstid under 10 timer.

TABELL B8: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENE REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

	1984	1985	1986	1986/1987					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Sesongjusterte tall:									
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	66.6	51.4	36.2	37.4	33.0	31.6	32.3	33.9	31.2
Ujusterte tall:									
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	66.6	51.4	36.2	33.2	36.0	41.5	39.7	36.5	31.1
Herav: Permitterte 1000 pers.	8.3	5.6	3.5	3.3	5.0	6.9	5.9	6.0	4.5
Ledige plasser 1000 pers.	4.3	5.8	10.5	10.6	8.1	11.9	13.1	16.7	14.9
Arbeidsløshetsprosent 1)	3.2	2.5	1.8	1.6	1.7	2.0	1.9	1.7	1.5
Arb.løse/led.plasser	16.1	8.9	3.5	3.1	4.4	3.5	3.0	2.6	2.1

1) Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken ifølge AKU.

4*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B9: INDUSTRIINVESTERINGER I VERDI - INVESTERINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1984	1985	1986	-----1985-----			-----1986-----			-1987	
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv		4.kv
Utførte	1853	2371	3354	2322	2429	2826	2899	3289	3622	3605	..
Antatte	2002	2655	3440	2383	2787	3061	3199	3499	3571	3491	3856

TABELL B10: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Boliger satt igang	2.2	2.2	2.4	2.7	2.4	2.4	2.2	2.5	2.5
Boliger under arbeid	29.7	27.4	30.0	31.5	31.7	31.7	31.5	31.9	31.9
Boliger fullført	2.6	2.2	2.1	1.9	2.2	1.9	2.6	2.3	2.6

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks. 1979=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
						Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Omsetning ialt	102	101	102	113	119	119	113	120	115	110	109

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
				Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
Omsetning ialt	1.1	10.5	5.5	2.0	-0.2	-1.2	-2.7	-3.7	-5.4
Detaljomsättning etter næring:									
Nærings- og nytelsesmidler	-0.5	0.2	0.7	1.6	0.8	1.0	0.2	0.5	-2.8
Bekledning og tekstilvarer	1.7	5.9	2.7	2.9	-0.3	0.9	4.1	4.6	2.4
Møbler og innbo	2.6	6.9	8.9	1.2	4.7	9.6	10.4	9.2	6.4
Jern, farge, glass, stent. og sport	1.0	1.8	1.0	-1.4	-5.2	-4.5	-6.2	-2.4	0.6
Ur, opt., musikk, gull og sølv	-0.4	1.5	7.4	10.3	10.8	3.9	3.2	1.6	-0.7
Motorkjøretøyer og bensin	2.3	31.3	12.7	2.4	-1.9	-7.1	-11.7	-14.6	-13.6
Reg. nye personbiler	-1.7	49.5	6.6	-18.3	-23.6	-28.6	-32.7	-33.6	-35.1

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode
året før for summen av omsetningsvolumet for den aktuelle måneden,
måneden før og måneden etter.

5*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1984	1985	1986	1984				1986			
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Industri, kvinner	49.1	52.8	58.4	51.3	52.2	53.1	54.7	55.3	56.9	59.9	61.5
Industri, menn	58.6	63.3	69.7	61.3	62.9	63.6	65.3	65.9	68.4	71.4	73.1
Bygge- og anl., menn	65.9	71.0	79.5	68.6	70.2	71.1	74.2	74.2	79.1	80.8	84.0

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1984	1985	1986	1986/1987						
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	
Ialt	6.3	5.7	7.2	8.7	8.9	9.5	10.0	10.4	10.0	
Varer og tjenester etter konsumgruppe:										
Matvarer ialt	6.9	6.5	9.2	11.2	11.1	11.1	10.2	9.8	8.4	
Drikkevarer og tobakk	5.4	4.4	9.2	10.9	8.7	13.7	12.9	12.7	12.7	
Klær og skotøy	5.7	7.2	8.9	10.0	10.0	8.3	9.9	10.2	10.2	
Bolig, lys og brensel	7.7	6.2	4.8	4.7	4.9	5.7	6.3	7.1	7.1	
Møbler og husholdningsartikler	4.7	4.8	7.4	8.5	9.0	8.9	10.2	9.7	9.6	
Helsepleie	5.0	6.4	7.2	6.5	6.6	6.6	7.3	6.2	6.2	
Reiser og transport	6.3	3.7	6.0	9.6	10.3	12.5	14.2	15.4	15.3	
Fritidssysler og utdanning	6.3	6.4	7.0	7.8	8.5	7.3	7.4	8.2	8.1	
Andre varer og tjenester	4.6	6.0	8.1	9.4	9.2	10.0	10.6	11.0	10.0	
Varer og tjenester etter leveringssektor:										
Jordbruksvarer	5.7	6.0	10.0	11.8	11.2	11.8	11.3	11.5	10.6	
Andre norskproduserte konsumvarer	7.0	5.7	4.4	5.2	5.4	7.0	8.8	9.3	9.4	
Importerte konsumvarer	5.7	5.9	10.0	13.1	13.6	13.2	12.9	13.1	11.9	
Husleie	7.4	4.9	4.8	5.1	5.4	5.4	5.4	5.7	5.7	
Andre tjenester	5.6	5.5	8.3	9.8	10.1	10.4	10.7	11.4	10.9	

TABELL B15: ENGROSPRISER.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1984	1985	1986	1986/1987					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Ialt	6.3	5.0	2.8	4.2	4.6	5.7	7.0	6.9	7.3
Matvarer og levende dyr	7.3	7.6	9.5	10.2	10.4	8.2	7.7	6.8	6.3
Drikkevarer og tobakk	6.3	5.3	8.3	10.7	9.3	12.5	12.0	11.8	11.8
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	10.1	2.3	-0.5	4.9	5.4	6.2	6.1	7.3	7.5
Brenselstoffer, -olje og el.kraft	7.7	5.0	-10.6	-12.5	-11.4	-3.9	1.5	1.2	6.9
Dyre- og plantefett, voks	24.0	-1.0	-14.6	-9.8	-9.0	-7.7	-7.6	-3.4	-2.4
Kjemikalier	5.7	2.6	2.2	4.1	5.7	4.8	5.7	6.6	6.8
Bearbeidede varer etter materiale	5.3	4.2	4.1	6.0	6.2	6.9	7.6	8.3	8.4
Maskiner og transportmidler	3.7	4.4	7.6	10.7	10.7	10.7	11.3	10.3	10.2
Forskjellige ferdigvarer	4.9	5.1	6.0	6.9	7.1	7.7	8.6	8.8	8.9

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B16: UTENRIKSHANDELEN - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
						Nov	Des	Jan	Feb	Mars	Apr.
Eksport 1)	4.4	5.0	5.8	6.2	5.8	6.0	5.9	6.3	6.4	6.2	6.0
Import 2)	7.6	7.6	9.0	10.7	12.2	12.1	12.4	11.8	11.9	12.1	12.7
Import 3)	7.2	7.4	8.6	10.4	12.0	12.2	12.2	11.7	11.7	11.9	..

- 1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
 2)Uten skip og oljeplattformer.
 3)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

TABELL B17: UTENRIKSHANDELEN - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. 1980=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1984	1985	1986	-----1985-----				-----1986-----				1987
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Sesongjusterte tall:												
Eksportvolum 1)	117	121	118	121	122	120	119	121	118	118	115	126
Importvolum 2)	110	123	140	121	117	122	132	139	143	142	138	132
Importvolum 3)	118	133	152	130	128	131	144	150	151	152	152	142
Ujusterte tall:												
Eksportpriser 1)	128	133	127	133	135	134	132	126	122	128	132	130
Importpriser 2)	120	127	127	125	128	129	128	125	125	129	129	132
Importpriser 3)	119	127	128	124	128	129	128	124	128	131	129	134

- 1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
 2)Uten skip og oljeplattformer.
 3)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

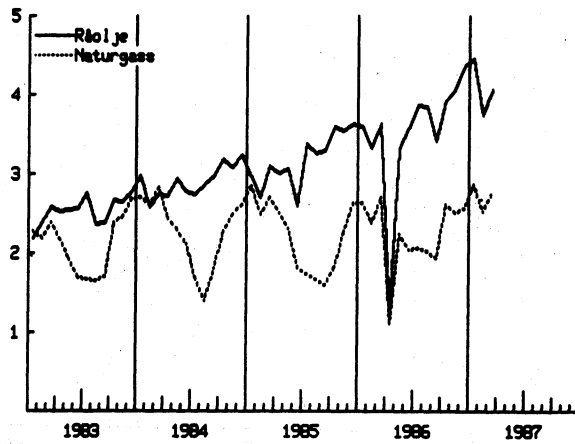
MERKNAD TIL TABELL B2.

2) For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformen er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

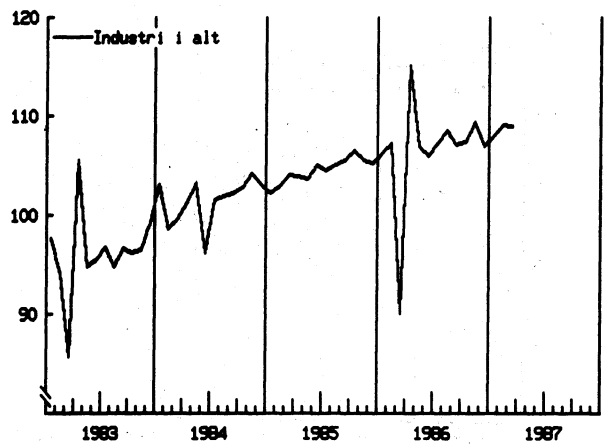
OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

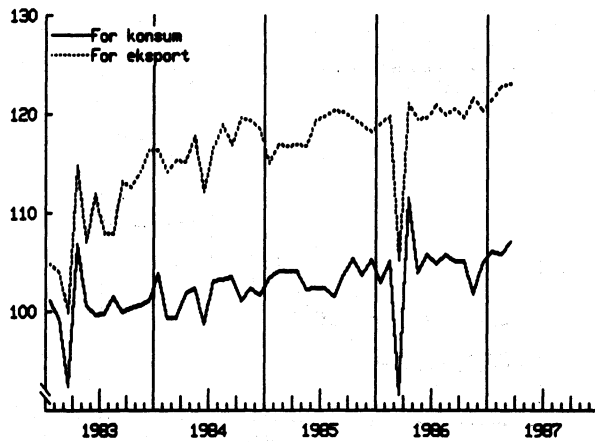
PRODUKSJONSINDEKS

Sesongjustert. 1980=100

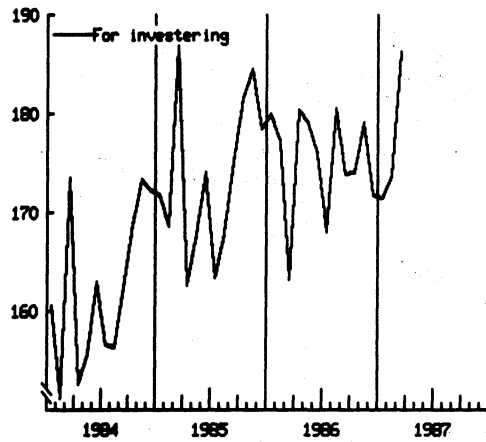
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.

Bergverkedrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

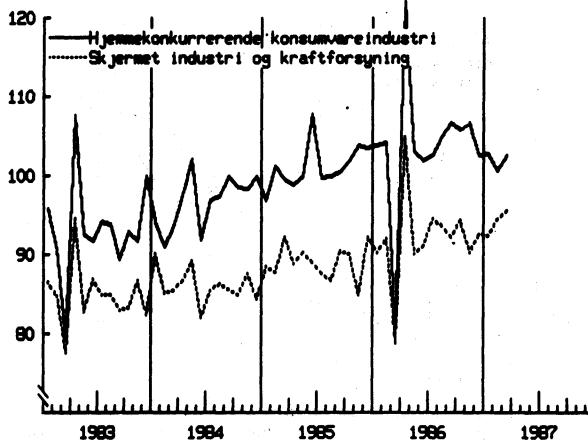
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.

Bergverkedrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

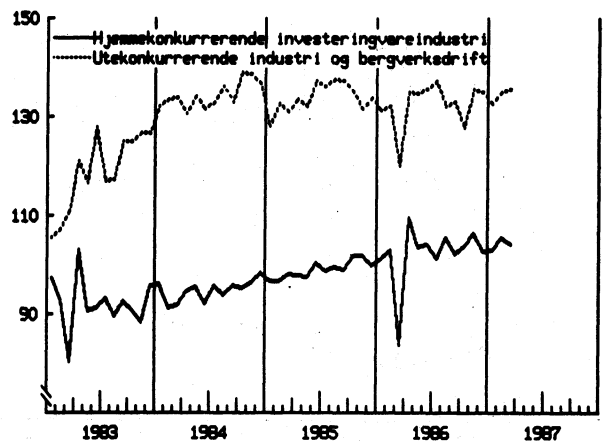
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.

Bergverkedrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

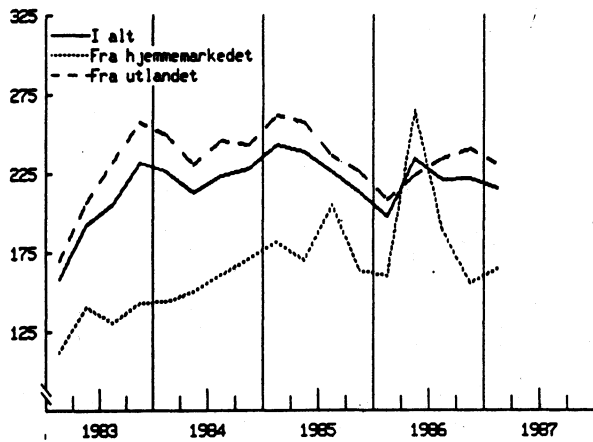
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.

Bergverkedrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

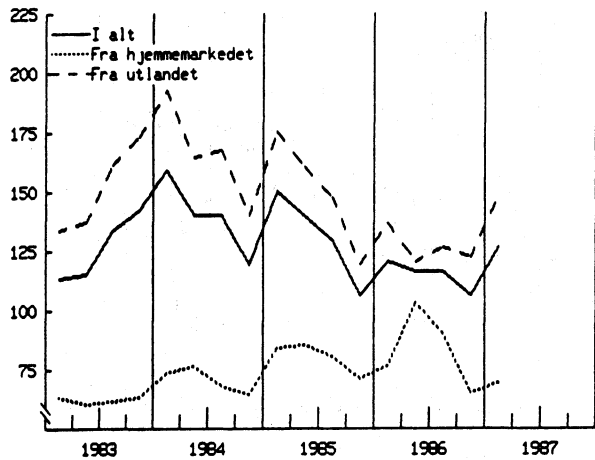

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

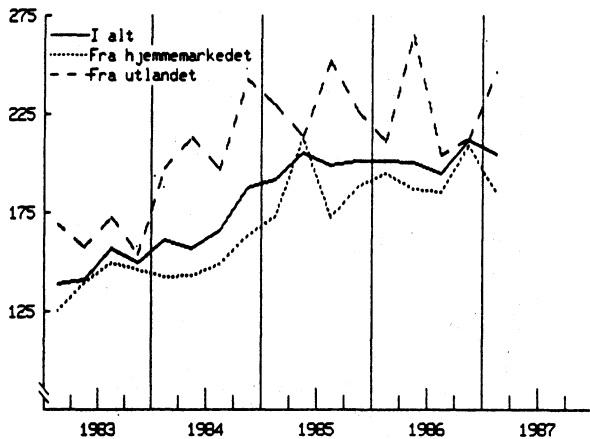
ORDRETILGANG
Metaller.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

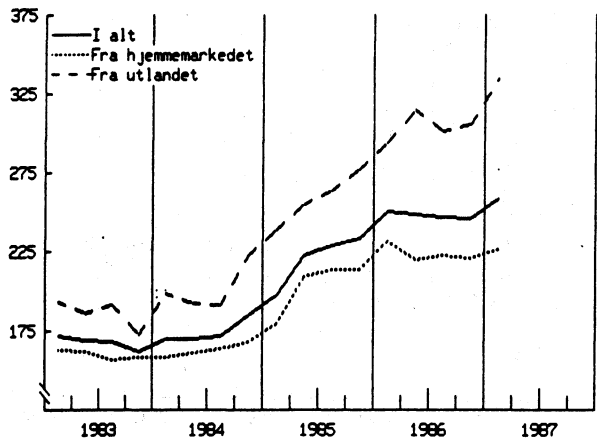
ORDRERESERVER
Metaller
Ujustert verdiindeks. 1976=100

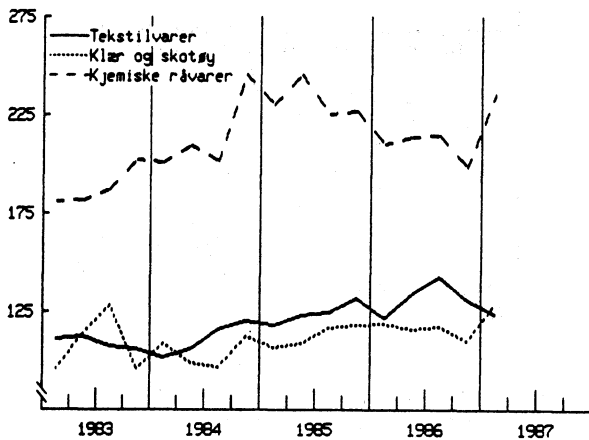
ORDRETILGANG.
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

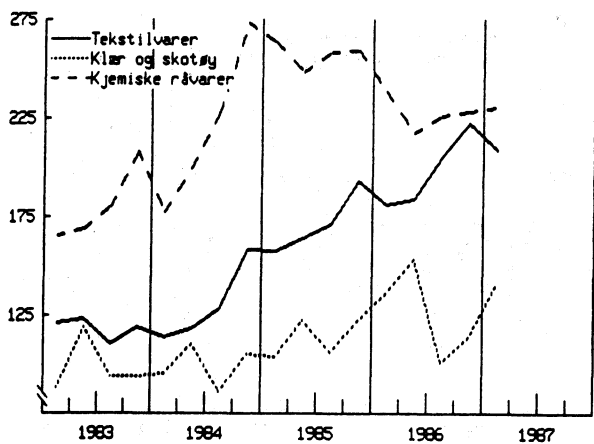
ORDRERESERVER
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ujustert verdiindeks. 1976=100

ORDRETILGANG.
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

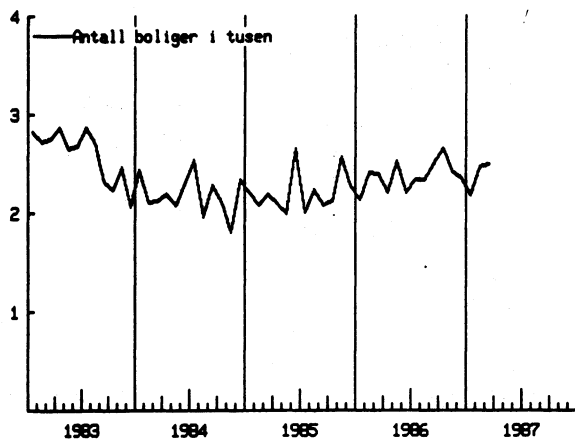
ORDRERESERVER
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ujustert verdiindeks. 1976=100

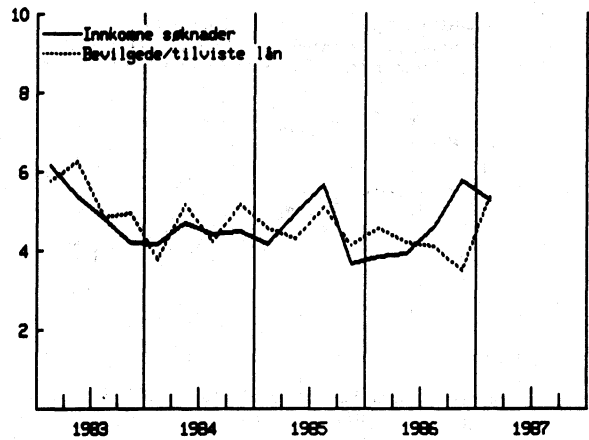

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

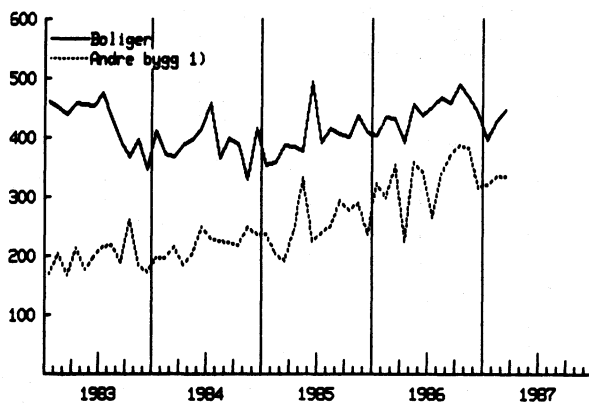
BYGG.
Boliger satt i gang. Sesongjustert.

BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall Husbanklån og PSV-tilvisninger i 1000.
Sesongjustert.

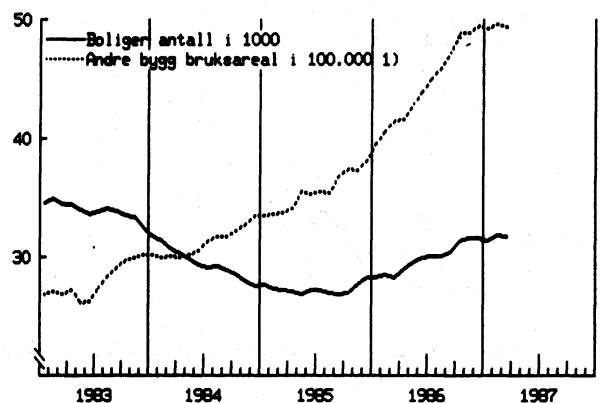

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

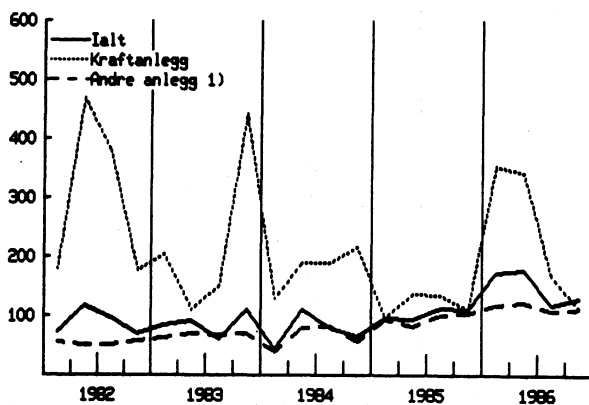
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

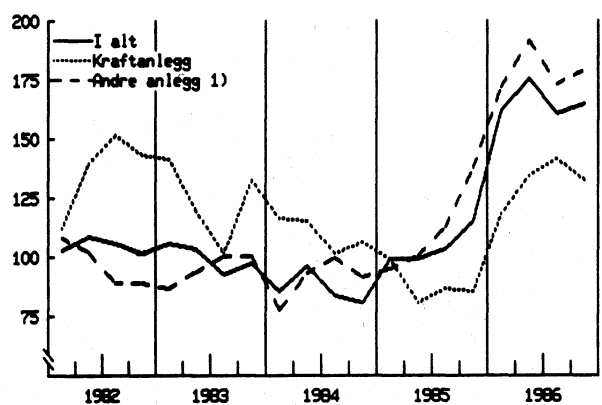
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretilgang. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

1) Sesongjustert.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreservert. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

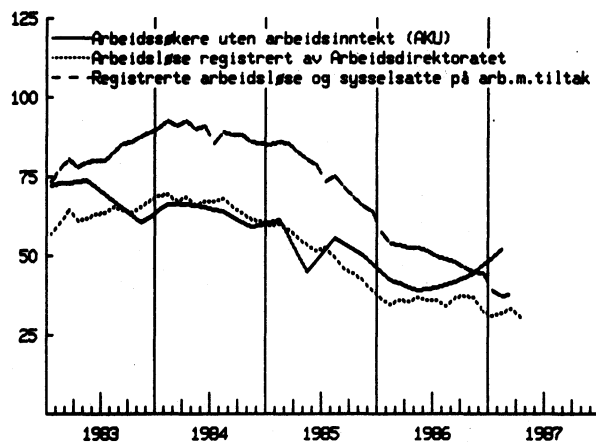

1) Sesongjustert.

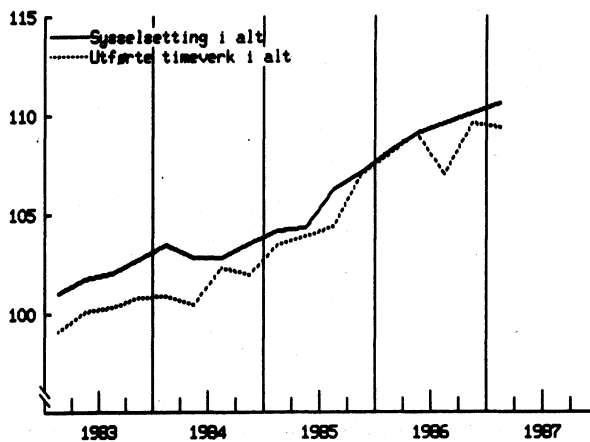
KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

ARBEIDSLLEDIGE.

Arbeidsskere uten arbeidsinnt., reg. arbeidsløse ved arbeidskontorene og syssels. på arb.m.tiltak. Sesongjusterte tall i tusen.

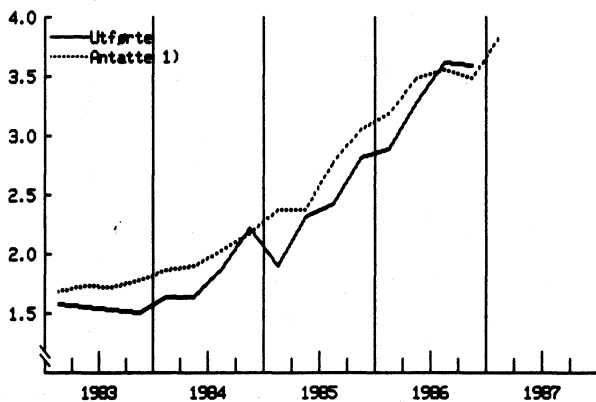

SYSSELSETTING OG UTFØRTE TIMEVERK I ALT IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN. 1980=100. Sesongjustert.

ANTATTE OG UTFØRTE INVESTERINGER I INDUSTRIEN.

Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

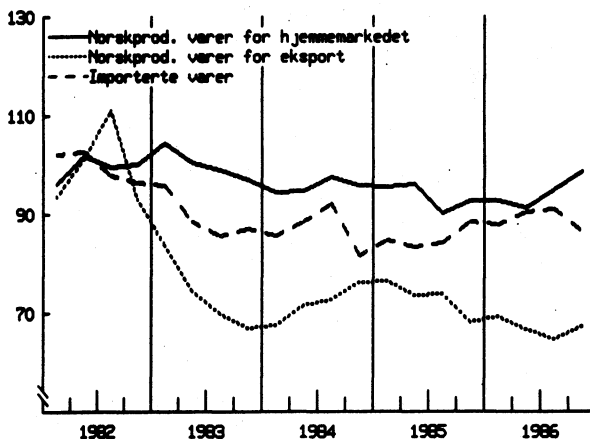

1) Anslag gitt i samme kvartal.

LAGER.

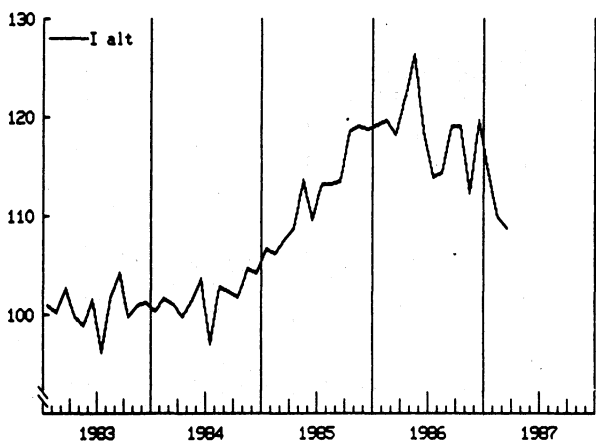
Industri og engros handel.

Sesongjustert volumindeks. 1982=100

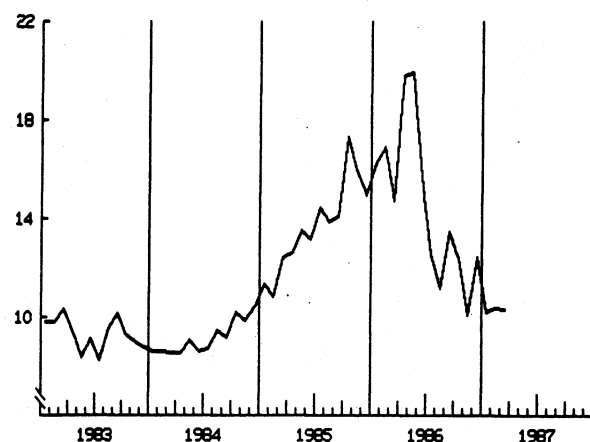
DETALJOMSETNING.

Sesongjustert volumindeks. 1979=100

REGISTRERTE NYE PERSONBILER.

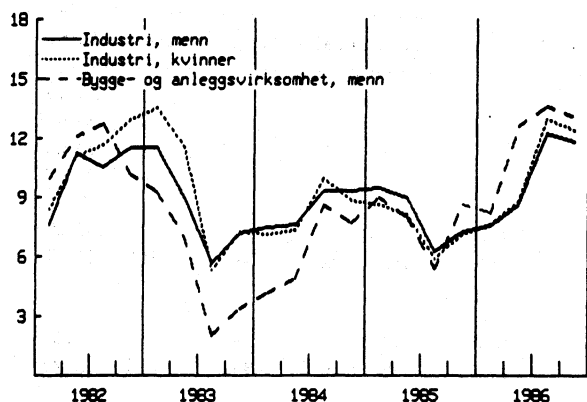
1000 stk. Sesongjustert.

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

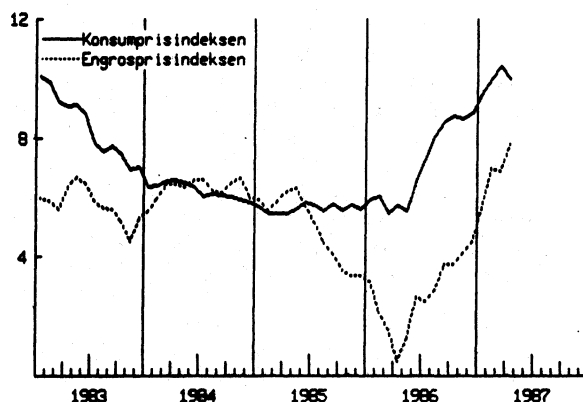
LØNNINGER.

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år tidligere.

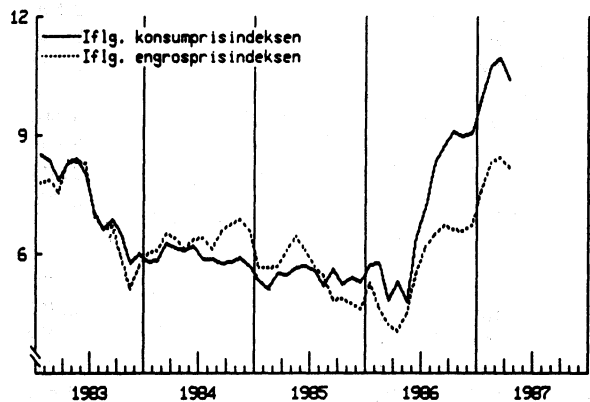
INNENLANDSKE PRISER.

Prosent endring fra ett år tidligere.

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1).

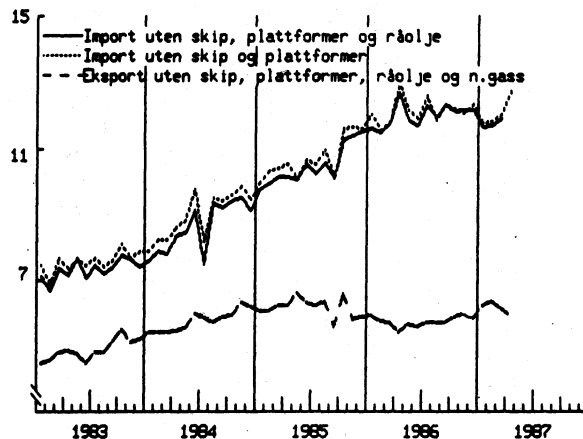
Prosent endring fra ett år tidligere.

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

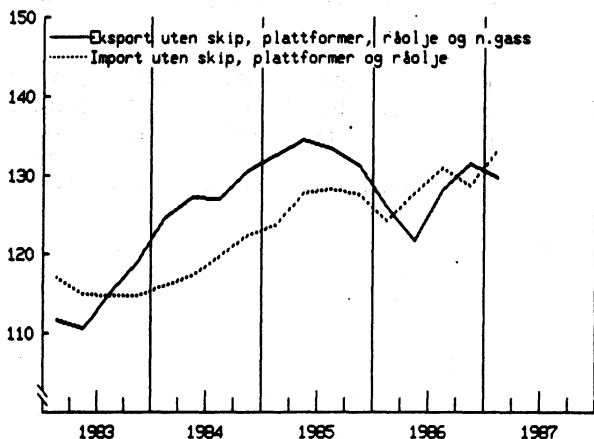
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

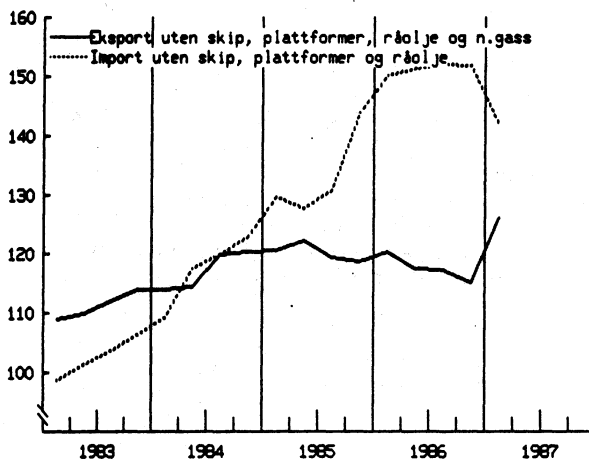
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

Prisindekser (enhetspriser). 1980=100.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

Sesongjustert volumindeks. 1980=100

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C1: PRODUKSJON OG EKSPORT AV RÅOLJE ¹ FRA NORSK SØKKEL. 1000 TONN ².

	Produksjon										Ekспорт
	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall	Heimdal	Ula	Gullfaks	Oseberg	Total
1980	24.451	21.531		2.839	81						23.197
1981	23.450	16.273		6.575	602						20.453
1982	24.515	14.150		9.441	857	67					20.666
1983	30.482	13.031		15.803	880	769					25.623
1984	34.682	11.172	34	18.610	2.447	2.419					30.064
1985	38.410	10.417	60	24.036	1.445	2.452					32.602
1986*	42.451	8.658	47	29.402	770	2.254	311	734	34	241	35.376
Januar-mars ³											
1986	10.624	2.326	16	7.432	279	561	10	-	-	-	10.015
1987	12.310	1.899	14	7.717	72	778	126	1007	486	211	13.751
1985											
Januar	2.997	958	7	1.596	199	237					2.734
Februar ...	2.725	846	7	1.480	181	211					2.111
Mars	3.111	920	7	1.782	154	248					2.672
April	3.033	886	7	1.764	137	240					2.667
Mai	3.079	901	6	1.816	102	254					2.596
Juni	2.617	818	4	1.462	89	243					2.196
Juli	3.403	894	3	2.179	98	230					2.777
August	3.278	854	2	2.160	101	161					2.910
September .	3.318	835	3	2.243	92	144					3.060
Oktober ...	3.622	861	5	2.504	100	152					3.045
November ..	3.571	813	4	2.496	93	165					2.814
Desember ..	3.656	831	5	2.554	99	167					3.020
1986*											
Januar	3.622	816	5	2.513	101	186	2				2.924
Februar ...	3.343	733	6	2.333	89	182	1				2.717
Mars	3.657	777	5	2.586	89	193	7				3.089
April	1.271	254	2	862	94	55	5				1.285
Mai	3.344	869	4	2.160	84	195	33				2.670
Juni	3.604	808	0	2.468	81	196	48				2.825
Juli	3.877	803	0	2.761	79	196	38				3.372
August	3.872	753	2	2.830	54	200	33				3.204
September ..	3.480	706	5	2.473	26	206	30			35	2.604
Oktober	3.946	713	6	2.761	25	218	40	116		66	3.505
November ...	4.082	698	5	2.791	24	208	36	251		70	3.695
Desember ...	4.351	728	5	2.863	25	219	39	366	34	71	3.486
1987*											
Januar	4.475	713	6	2.861	24	256	43	374	127	70	3.706
Februar	3.762	585	4	2.269	23	250	39	333	153	106	3.160
Mars	4.074	601	4	2.587	25	272	44	300	206	35	3.213
April											3.673

¹ Inkluderer NGL og kondensat.² Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.³ Januar-april for eksport av olje.

13*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C2: PRODUKSJON OG EKSPORT AV NATURGASS FRA NORSK SOKKEL. MILLIONER SM³ 1

	Produksjon										Eksport
	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall	Heimdal	Ula	Gullfaks	Oseberg	
1980	25.973	15.938	9.991	44							25.119
1981	26.162	14.760	11.312	86		4					25.197
1982	25.534	14.583	10.810	109		31					24.457
1983	25.831	13.690	11.797	234	22	88					24.528
1984	27.375	12.800	13.670	291	103	511					26.240
1985	26.668	11.653	13.691	827	61	435					25.429
1986*	27.025	8.115	12.850	3.464	38	377	2.131	50	-	-	25.653
Januar-mars ²											
1986	7.836	2.379	4.363	938	7	90	59	-	-	-	8.518
1987	8.219	2.226	3.864	950	8	132	937	99	3	-	10.186
1985											
Januar	2.874	1.256	1.542	23	6	47					2.751
Februar ...	2.515	1.082	1.365	23	6	39					2.423
Mars	2.732	1.174	1.480	26	4	48					2.623
April	2.525	1.061	1.386	27	6	46					2.425
Mai	2.334	1.068	1.188	26	5	46					2.245
Juni	1.823	965	789	20	5	44					1.739
Juli	1.765	977	712	30	5	41					1.670
August	1.685	908	712	35	6	24					1.589
September .	1.615	778	778	31	5	22					1.517
Oktober ...	1.854	772	917	136	5	24					1.738
November ..	2.295	774	1.358	131	5	27					2.182
Desember ..	2.651	838	1.464	319	3	27					2.529
1986*											
Januar	2.662	800	1.487	340	3	30	1				2.547
Februar ...	2.410	728	1.346	298	2	30	4				2.315
Mars	2.776	851	1.530	300	2	30	54				2.575
April	1.131	233	756	93	2	9	39				1.081
Mai	2.262	707	1.009	274	6	33	233				2.142
Juni	2.055	662	810	328	2	34	218				1.885
Juli	2.078	677	802	322	6	33	237				1.975
August	2.042	698	801	282	3	33	225				1.929
September .	1.954	620	855	223	3	35	225				1.906
Oktober ...	2.569	736	1.130	344	3	37	308	2			2.431
November ..	2.518	690	1.160	327	2	34	283	20			2.373
Desember ..	2.580	720	1.155	332	3	37	304	28			2.496
1987*											
Januar	2.892	822	1.340	332	2	43	320	33			2.750
Februar ...	2.542	669	1.199	298	3	43	295	35			2.393
Mars	2.785	735	1.325	320	3	46	322	31	3		2.631
April											2.411

¹ Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

² Januar-april for eksport av gass.

14*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C3: LETEAKTIVITET PÅ NORSK SOKKEL.¹

	Antall hull påbegynt			Boremeter	Borefartøydøgn			Gjennomsnitt varndyp (m)	Gjennomsnitt totaldyp (m)
	Totalt	Undersøks- elseshull	Avgrens- ningshull		Totalt	Norske	Uten- landske		
1980	36	26	10	136683	3877			176	3115
1981	39	26	13	135054	4131			181	3235
1982	49	35	14	155299	4376			162	3314
1983	40	33	7	135801	3900			201	3155
1984	47	35	12	149034	4235	3803	432	213	3116
1985	50	29	21	143473	4037	3544	493	235	3208
1986	36	26	10	123771	3283	2937	346	236	3353
Januar-april									
1986	16	7	9	47613	1428	1308	120		
1987	8	4	4	22120	555	555	-		
1985									
Januar	2	2	-	9977	310	248	62		
Februar	5	4	1	9550	272	213	59		
Mars	5	3	2	14966	324	287	37		
April	3	1	2	11449	358	328	30		
Mai	5	3	2	14284	396	365	31		
Juni	4	2	2	9532	265	235	30		
Juli	4	1	3	10911	387	352	35		
August	6	5	1	18493	407	351	56		
September ...	2	-	2	10359	334	304	30		
Oktober	5	3	2	7861	321	268	53		
November	4	3	1	8554	314	274	40		
Desember	5	2	3	14842	349	319	30		
1986									
Januar	4	-	4	10014	400	369	31		
Februar	3	2	1	9944	364	336	28		
Mars	5	2	3	11381	366	335	31		
April	4	3	1	16274	298	268	30		
Mai	3	3	-	7502	268	237	31		
Juni	3	3	-	12782	312	282	30		
Juli	5	4	1	15094	344	301	43		
August	2	2	-	13097	324	262	62		
September ...	1	1	-	8203	206	147	59		
Oktober	3	3	-	6141	148	147	1		
November	2	2	-	8313	134	134	-		
Desember	1	1	-	5026	119	119	-		
1987									
Januar	1	-	1	5197	115	115	-		
Februar	4	2	2	3837	123	123	-		
Mars	1	1	-	10182	167	167	-		
April	2	1	1	2904	150	150	-		

¹ Kilde: Oljedirektoratet.

15*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C4: PÅLØPTE KOSTNADER TIL LETING ETTER OLJE OG GASS PÅ NORSK SOKKEL.¹
MILLIONER KRONER.

	1985				1986			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Letekostnader i alt	1478	1872	2019	2465	1808	1813	1719	1395
Undersøkellesboringer .	1176	1376	1435	1699	1393	1315	1176	737
Borefartøyer	541	465	631	631	553	455	497	255
Transportkostnader ..	127	169	158	211	190	197	146	59
Varer	189	216	211	296	221	204	163	131
Tekniske tjenester ..	319	526	433	508	429	459	369	291
Generelle undersøkelser	60	120	178	193	78	110	149	178
Feltevaluering og								
feltutvikling	89	181	185	340	220	190	235	289
Administrasjon og								
andre kostnader	153	195	221	233	117	198	159	191

¹ Tabellen dekker letefasen, dvs. kostnader som påløper etter at letetillatelse er gitt og fram til en eventuell utbygging er godkjent av myndighetene.

TABELL C5: PÅLØPTE INVESTERINGSKOSTNADER TIL FELTUTBYGGING PÅ NORSK SOKKEL.¹
MILLIONER KRONER.

	1985				1986			
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Feltutbygging i alt	3531	5176	4473	5978	4538	5439	5595	6186
Varer	1826	2859	2171	3473	2423	3346	2926	3619
Bærestruktur inkl.								
utrustning av skaft ...	524	794	540	646	706	904	537	822
Dekk/dekkramme	486	714	586	898	466	616	1088	882
Moduler	715	1006	773	1226	955	1294	712	1347
Andre varer	99	345	272	703	296	530	569	568
Tjenester	1515	2136	2159	2301	1861	1904	2208	2220
Prosjektering og								
prosjekttjenester	555	725	841	988	703	540	591	599
Maritime tjenester ²	215	541	398	370	211	172	489	428
Andre tjenester ²	206	289	205	180	192	312	372	249
Egne arbeider ²	540	580	715	763	755	901	756	945
Produksjonsboring	190	181	143	204	254	189	461	346

¹ Omfatter Ekofisk vanninjeksjon, Gullfaks A, B og C, Oseberg A og B, Øst-Frigg, Tommeliten, Oseberg gassinjeksjon, Troll Øst og Sleipner Øst.

² Driftsforberedelseskostnader er inkludert.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C6: RÅOLJEPRISER PR. FAT. ¹

	Normpriser i US\$			Offisielle salgspriser i US\$			Spotpriser i US\$			Eksportpris for verden 2)		Spotpris i Nkr	
	Ekofisk fjord	Stat- blend	Brent-	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Ekofisk	US\$	Nkr	Ekofisk
1985													
Januar	26.80	26.60	26.90	29.00	26.00	30.00	28.08	26.70	27.53	27.05	28.38	260.24	248.05
Februar	27.35	27.15	27.45	28.00	26.50	28.65	27.91	26.65	28.55	28.73	28.13	265.83	271.50
Mars	28.05	27.85	28.15	28.00	26.50	28.65	27.81	26.63	28.44	28.28	27.96	265.06	268.09
April				28.00	26.50	28.65	27.66	26.53	28.29	28.23	27.77	247.15	243.86
Mai	27.40	27.10	27.40	28.00	26.50	28.65	27.01	25.59	27.02	26.89	27.67	247.92	241.92
Juni				28.00	26.50	28.65	26.79	25.05	26.53	26.58	27.37	241.40	236.82
Juli				28.00	26.00	28.65	27.05	25.19	27.21	27.01	27.21	229.92	230.69
August	27.05	26.80	27.00	28.00	26.00	28.65	27.50	25.39	27.88	27.44	27.11	223.12	227.97
September				28.00	26.00	28.65	27.79	25.66	28.55	28.15	27.29	227.60	233.52
Oktober				28.00	26.00	28.65	27.80	25.78	29.07	28.88	27.41	216.81	230.58
November	28.55	28.30	28.55	28.00	26.00	28.65	27.86	25.81	30.38	30.08	27.61	215.36	234.00
Desember				28.00	26.00	28.65	26.92	25.17	27.78	26.78	27.29	208.77	201.96
1986													
Januar	25.60	25.35	25.70	28.00	26.00	28.65	..	..	23.50	22.60	26.36	199.02	170.63
Februar	19.05	18.80	19.15	28.00	26.00	28.65	..	..	17.80	17.50	24.44	178.17	127.53
Mars	15.90	15.65	16.00	28.00	26.00	28.65	..	..	14.20	14.00	14.85	105.88	99.82
April	12.95	12.60	12.90	..	..	..	..	..	12.80	12.40	12.65	90.45	88.66
Mai	13.35	12.95	13.25	..	..	..	..	..	14.20	13.95	13.15	97.84	103.79
Juni	13.25	12.85	13.15	..	..	..	..	..	12.25	12.00	11.76	89.49	91.32
Juli	10.90	10.55	10.85	..	..	..	..	..	9.80	9.60	9.63	71.94	71.71
August	11.25	10.90	11.20	..	..	..	..	..	14.05	13.85	11.80	86.73	101.80
September	14.45	14.10	14.40	..	..	..	..	..	14.35	14.00	13.58	99.68	102.76
Oktober	13.90	13.60	13.90	..	..	..	..	..	13.95	13.65	13.25	97.39	100.33
November	13.90	13.60	13.90	..	..	..	..	..	14.80	14.50	13.38	100.75	109.19
Desember	14.80	14.55	14.85	..	..	..	..	..	16.15	15.85	13.84	104.22	119.35
1987													
Januar				..	..	..	..	..	18.50	18.40	17.14	122.89	131.92
Februar				17.52	16.27	18.92	..	..	17.45	17.20	17.19	120.50	120.57
Mars				17.52	16.27	18.92	..	..	17.95	17.85	17.35	120.24	123.70
April				17.52	16.27	18.92	..	..	18.35	18.40	17.45	118.14	124.57

¹ Kilder: Normpriser: Olje- og energidepartementet. (Faktaheftet).

Offisielle salgspriser: Petroleum Economist til 1984. IEA Oil Market Report fra 1985

Spotpriser: OPEC Bulletin til og med 1985. Petroleum Intelligence Weekly fra og med 1986.

Eksportpris for verden: Oil and Gas Journal.

Valutakurser: Statistisk Månedshefte.

² Offisielle salgspriser veid sammen med eksportvolum.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose
Danmark	3,0	2,0	3,4	3,8	2 3/4	1/2
Frankrike	1,8	0,7	1,5	1,4	2	2 1/4
Italia	-0,5	-0,2	2,8	2,3	2 1/2	3
Japan	3,3	3,2	5,1	4,5	2 1/4	2 3/4
USA	-2,1	3,6	6,4	2,7	2 3/4	3
Storbritannia	1,9	3,4	3,0	3,5	2 1/4	2 3/4
Sverige	0,8	2,4	3,4	2,3	2 1/4	1 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-1,0	1,8	3,0	2,5	2 3/4	3
Norge	0,3	4,6	5,7	5,4	4,4	2

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og OECD.

TABELL D2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose
Danmark	1,5	2,0	2,7	4,3	4 1/4	1/4
Frankrike	3,4	1,0	1,1	2,4	3 1/4	2
Italia	-0,7	-0,3	1,9	1,9	2 1/2	3 1/2
Japan	4,3	3,2	2,8	2,7	3	4
USA	1,3	4,7	4,7	3,5	4	3
Storbritannia	0,7	4,0	2,2	3,5	4 1/2	3 3/4
Sverige	1,4	-1,8	1,3	2,6	3	2 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-1,3	1,7	1,5	1,8	4 1/2	4 1/4
Norge	1,8	1,5	2,7	10,4	6,1	1/4

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og OECD.

TABELL D3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose
Danmark	2,8	-0,8	-0,7	1,7	0	1 1/2
Frankrike	2,5	1,4	1,1	1,3	1 1/2	3/4
Italia	2,6	2,4	2,4	2,5	2 1/2	2 1/2
Japan	1,8	2,9	2,5	2,6	7	-3/4
USA	2,0	1,1	4,0	6,8	2 3/4	2 1/4
Storbritannia	0,9	1,9	0,8	0,4	1 1/2	1 1/2
Sverige	0,8	0,8	2,0	1,5	1 1/4	1 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,9	0,2	2,5	2,1	2	2 1/2
Norge	3,9	4,6	2,4	3,4	3,1	1 3/4

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og OECD.

NASJONALREGSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose
Danmark	5,4	0,9	11,0	14,6	10 1/4	-6 3/4
Frankrike	0,7	-2,3	-1,3	3,2	4 1/2	4 1/4
Italia	-5,2	-3,8	6,2	4,1	3/4	5 3/4
Japan	1,9	-0,3	4,6	5,4	5 1/4	4
USA	-6,8 ¹	8,2 ¹	16,1 ¹	7,7 ¹	1 1/2 ¹	1 1/2
Storbritannia	6,4	5,7	9,1	1,8	2	3
Sverige	-1,1	1,6	3,9	6,5	-1 1/4	3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-5,3	3,2	0,8	-0,3	3 3/4	6 1/2
Norge	-11,0	5,8	10,9	-21,0	27,0	-4 3/4

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og OECD. ¹ Private bruttoinvesteringer.

TABELL D5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose
Danmark	2,6	3,7	4,1	3,6	2	2 1/4
Frankrike	-2,6	4,4	7,2	2,4	1/4	3
Italia	1,2	3,4	6,5	8,2	5 3/4	3 1/4
Japan	3,5	4,2	17,5	5,9	-5 3/4	1/4
USA	-7,8	-3,8	6,2	-2,0	2 1/2	9
Storbritannia	1,2	2,2	6,7	6,2	3/4	3 3/4
Sverige	4,4	10,7	6,5	2,7	3 1/4	2 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	3,2	-0,6	8,5	7,3	1/4	1 1/2
Norge	-0,1	7,6	8,2	10,7	0,6	1 1/2

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og OECD.

TABELL D6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose
Danmark	2,9	0,5	6,0	7,8	5 1/2	-2 3/4
Frankrike	6,8	-0,6	3,6	5,2	6 3/4	5
Italia	1,7	-0,4	9,2	9,4	7 1/2	6 3/4
Japan	2,6	-5,1	11,1	0,7	2	5 3/4
USA	1,3	9,6	23,2	3,8	10 1/4	6
Storbritannia	4,8	5,5	9,2	3,0	4 1/4	5 1/2
Sverige	4,3	0,4	4,7	7,5	2 1/4	4
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,1	0,8	5,4	4,7	4 1/2	5 1/2
Norge	3,7	0,0	9,5	6,5	9,6	-4

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og OECD.

19*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E1: S V E R I G E

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	107.0	109.0	110.0	112.0	115.0	113.0	112.0	114.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	136	125	117	106	113	116	93	94	..
Ujusterte tall:										
Ordretilgang 1)	1980=100	164.7	174.7	185.0	203.0	183.0	211.0	183.0	..	..
Konsumpriser	1980=100	143.2	153.7	160.3	161.9	161.9	162.3	164.4	164.4	164.7

1)Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL E2: S T O R B R I T A N N I A

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	100.7	103.8	104.6	106.8	106.1	106.3	105.3	107.6	..
Ordretilgang 1)	1980=100	112.0	113.0	..	118.0	125.0	..	..	..	..
Detaljomssetningsvolum	1980=100	110.7	115.3	121.0	123.2	126.4	125.0	122.3	127.0	125.5
Arbeidsløshet	1000 personer	3047	3163	3185	3166	3145	3119	3118	3073	3043
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	133.1	141.5	146.2	147.3	148.6	149.0	149.4	149.9	150.3

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E3: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	99.5	105.1	107.8	106.9	105.3	103.7	105.9	104.4	..
Ordretilgang 1)	1980=100	96.1	104.0	106.3	101.0	103.0	97.0	106.0	102.0	..
Detaljomssetningsvolum	1980=100	96.3	96.9	100.5	100.0	101.0	100.0	102.0	99.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2266	2304	2228	2161	2172	2187	2182	..	..
Konsumpriser	1980=100	118.4	121.0	120.7	120.0	120.2	120.4	120.5	120.7	121.0

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E4: F R A N K R I K E

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	99.0	99.0	102.0	101.0	101.0	99.0	102.0	..	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2340	2458	2517	2549	2574	2613	2655	..	..
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	149.3	158.0	162.2	163.5	163.7	165.2	165.5	165.7	166.5

20*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E5: U S A

	1984	1985	1986	-1986/1987-					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars

Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon 1980=100	112.1	114.0	115.1	115.4	116.0	116.7	116.5	117.0	116.7
Ordretilgang 1) Mrd. dollar	100.6	104.4	105.8	100.4	100.7	106.0	95.6	101.9	..
Detaljomsetningsvolum 2)	102.3	106.9	112.4	113.1	112.3	116.9	107.6	111.7	..
Arbeidsløshet 1000 personer	8539	8312	8237	8222	8243	7949	8023	7967	..
Konsumpriser 1980=100	126.1	130.5	130.9	133.7	134.0	134.3	135.2	135.7	136.3

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

2) Mrd. dollar i 1982-priser

TABELL E6: J A P A N

	1984	1985	1986	-1986/1987-					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars

Sesongjusterte tall:									
Industriproduksjon 1) 1980=100	116.7	122.0	121.7	120.9	118.8	122.9	122.3	122.0	122.8
Ordretilgang 2) Mrd. yen	875	881	903	954	839	967	952	..	..
Arbeidsløshet 1000 personer	1608	1563	1668	1660	1690	1720	1790	..	..
Konsumpriser 1980=100	112.3	114.6	115.3	114.2	114.6	114.5	113.7	113.7	..

1) Industriproduksjon og gruvedrift.

2) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

STATISTISK SENTRALBYRÅS SKATTE- OG TRYGDEMODELLER

Formålet med skatte- og trygdemodellene er dels å analysere inntektsfordelingsvirkninger for ulike husholdningsgrupper av endringer i skatte-, avgifts- og stønadsreglene, dels å studere sammenhengen mellom skatte- og stønadsregler, inntektsnivå og offentlige inntekter og utgifter.

KFS beregner inntektsskatt og disponibel inntekt for private typehushold ved ulike skatte- og trygde- og stønadsregler. Husholdningene typebestemmes etter visse kjennetegn som er av betydning for skattens størrelse, eksempelvis inntektsnivå, skattemåte, barnetall o.l. Modellen gir også anledning til å deflatere de nominelle verdier med prisindekser.

SKATT er en budsjettmodell for direkte personskatter, som gir anslag for påløpte og bokførte skatter til stat, kommune og trygdeforvaltningen. Modellen inngår også som delmodell i MODIS IV. Modellen bygger på skattestatistikkens opplysninger om personlige skattytere fordelt etter nettoinntekt og nettoformue, skatteklasser og yrkesstatus. Modellen inneholder rutiner for framføring av disse opplysningene ut fra eksogene vekstanslag.

LOTTE tar spesielt sikte på å anslå fordelings- og provenyvirkinger av endringer i skattepliktig nettoinntekt (f.eks. ved endring i fradragreglene) ut fra gitte formelle skattesatser. Modellen kan også nyttes til å analysere virkningene av simultane endringer i skattegrunnlag og skattesatser. Modellens datagrunnlag er inntektsstatistikkens oppgaver over inntekts- og fradragposter fra selvangivelsene til et utvalg av personlige skattytere. Modellen kan framføre datagrunnlaget ut fra vekstanslag for hver av de inntekts- og fradragpostene som inngår i skattyternes selvangivelser.

INSIDENS tar sikte på å anslå inntektsfordelingsvirkningene av endringer i avgifter og subsidier på forbruksvarer. Modellen bygger på oppgaver over forbrukssammensetningen til et utvalg av private husholdninger. Ut fra en gitt avgifts- eller subsidieendring beregner modellen hvor stort inntektstillegg (kompensasjonsbeløp) – positivt eller negativt – de enkelte grupper av husholdninger måtte ha for å kompensere endringen. Modellen kan framføre datagrunnlaget ut fra oppgaver over prisutviklingen for de enkelte forbruksvarer og -tjenester og anslag for pris- og inntektselastisiteter. INSIDENS inneholder også en rutine for beregning av konsumprisindekser som er differensiert etter husholdningstype og forbruksutgiftsnivå. Denne rutinen er koblet sammen med en forenklet utgave av KFS til en egen modell – SIMSKATT – som beregner fordelingsvirkninger av simultane endringer i avgifter/subsidier og inntektsskatter.

MIFO er et EDB-program for beregning av folketrygdens alderspensjon på individnivå. Ut fra bestemte kjennetegn ved den enkelte pensjonist, så som ekteskapeleg status, pensjonspoeng og opp-tjenings-tid, beregner programmet pensjon og disponibel pensjon for de ulike typer av pensjonister ved faktiske og alternative regler for pensjonstildeling og skatt. Programmet inneholder også en rutine for deflatering av de nominelle beløp.

MAFO er en budsjettmodell for folketrygdens alderspensjon, og den består av to deler: en løpsmodell som beregner pensjonen til de enkelte typer av pensjonister (MIFO), og en bestandsmodell som gir anslag for antallet av de ulike pensjonisttypene. Datagrunnlaget for bestandsmodellen er oppgaver over de eksisterende alderspensjonister samt opptjente pensjonspoeng for yrkesaktive og demografiske opplysninger fra Byråets befolkningsstatistikk.

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 10 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr 120,—,
løssalgpris kr 15,—. Forespørsler om
abonnement eller løssalg kan rettes til
opplysningskontoret i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 20

ISBN 82-537-2468-3

ISSN 0800-4110